

ABONAMENTUL
 Pe un an . . . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— „
 Pe 3 luni . . . 7.— „
 Pe o lună . . . 2.40 „
 PENTRU ROMÂNIA
 ȘI STRĂINĂTATE:
 Pe un an . . . 40.— franci
 TELEFON
 pentru oraș și interurban
 Numărul 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA ȘI
 ADMINISTRAȚIA.
 Strada Zrinyi N-rul 1/a.

♦♦♦
 INSERTIUNILE
 se primesc la
 administrație.
 Mulțămile publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fil.
 MANUSCRISELE NU SE
 INAPOIAZĂ.

Convocarea delegațiunilor.

Arad, 30 Octomvrie.

Delegațiunile celor două parlamente au fost convocate pe 18 Noemvrie la Viena. Convocarea a venit ca prin surpriză, deși cercurile politice știau că delegațiunile nu mai pot fi amânate, — dar halul în care se află cele două parlamente, și în special cel ungar, descurajează mult pe conducătorii oficiali, cari doreau, în interesul marilor lucrări delegaționale, să aibă o atmosferă cât de cât mai calmă. Acești conducători stau în fața alternativei de-a ajurna ori chiar a dizolva camera. În Austria acest lucru va merge mai greu, în vreme ce în Ungaria absolutismul contelui Tisza mai înlesnește și acum orice soluție radicală față de opoziție.

Primul ministru austriac, contele Stürgkh, își simte situația sdruncinată, parte prin conflictele acute dintre Ruteni și Poloni, parte prin scandalurile ce s'au iscat pe urma senzațională desvăliri în chestiunea emigrării. El și-a pierdut aderenții în mare parte. Până și voturile românești le-a pierdut, grație nenorocitei politice ce a făcut în Bucovina prin numirea urgisitului Manastyrski în scaunul vicarial al bisericii rom. ortodoxe. Voturile românești cad azi greu în cumpănă și ele au decis în câteva cazuri situația în defavoarea guvernului. Deputații români își vor preciza

și mai mult atitudinea contrară guvernului, peste câteva zile.

Sesiunea delegațională e așteptată de altfel cu cel mai viu interes.

O depravare cât de fugitivă asupra evenimentelor din Balcani, ne dă o perspectivă bogată a discuțiilor ce trebuie să aibă loc în delegațiuni. Diferitele faze ale crizei balcanice și cu deosebire influența păgubitoare a politicii maghiare, vor da subiecte de discuții animate. Nu se va trece sub tăcere nici numirea contelui Ottokar Czernin la București. În cercurile vieneze, se vorbește, că contele Berchtold va fi atăcat din partea delegațiilor unguri, atât pentru numirea lui Czernin, cât și pentru ascultarea ce a dat sfatului Germaniei în ce privește împăcarea Românilor din Ungaria!

Trebuie, însă, să constatăm că aceste atacuri vor fi nedrepte, deoarece contele Berchtold a fost cea mai docilă unealtă — chiar în mâna Ungurilor. E cert, că singură numai ideea unei politici conciliante față de Români, e potrivită să-i scoată din tâțâni pe rebelii de odinioară și, probabil — de mâne.

Se știe că atât vizita semnificativă a împăratului german Wilhelm, cât și vizita perechei moștenitoare române, au avut ecouri simpatice și calde în presa austriacă. Multe ziare din Viena, între cari cele mai de greutate, au accentuat, că ceea ce fac Ungurii cu Români din Ungaria constituie un grav pe-

ricol pentru consolidarea internă a monarhiei, și în special, a Ungariei. Ziare cari stau aproape de moștenitorul de tron austro-ungar, arhiducele Franț Ferdinand („Românul” a reprodus aceste voci de ziare), avertisau energic guvernul ungar și solicitau o politică înțelegătoare dela Unguri. Unele scriau chiar, că o schimbare radicală în politica șovină ungurească trebuie să fie dictată fără amânare din partea a însaș coroanei.

Aceste avertismente n'au avut darul să cumințească pe cei dela Budapesta și am văzut că „Politische Correspondenz” din Viena a publicat un comunicat al guvernului ungar, în care se pretinde cu nespun cinism că Români din Ungaria nu pot decât să se feliците de situația lor. Ziarele ungurești, începând dela „Budapesti Hirlap”, „Pester Lloyd” și până la clericalul „Alkotmány” cercau să orbească iarăși Viena cu nisipul tiradelor cunoscute, că ei, Ungurii, sunt baza cea mai sigură a monarhiei. La Viena, însă, lumea e tot mai convinsă, că egemonia ungurească e nenaturală și se datorește exclusiv intrigei și silei.

Deslegarea problemei de naționalitate a ajuns preocuparea de căpetenie a multor bărbați politici austriaci din cei mai valoroși și credem, că ședințele delegațiunilor se vor desfășura în semnul acestei probleme vitale a monarhiei.

Abcdar și Abcdare*).

Reflexiuni, de Iuliu Vuia.

„In loc de a căuta defectele unei producțiuni, chiar mediocre, este mai bine a căuta în ea cea mai mică schintee de viață”. — Goethe.

Di Dr. O. Ghibu face în Nr.-ii 210 și 211 ai Românului la acest loc o dare de seamă asupra Abcdarelor noastre.

Este în interesul binepriceput al progresului nostru cultural, când mijloacele de învățământ, înțelegem în cazul concret Abcdarele, sunt trecute prin revizia criticului sincer, obiectiv și de bunăcredință.

Critica numai atunci e sinceră și obiectivă, când ea corespunde cerințelor unui adevărat *referat judecătoresc*, în care criticul trebuie să pună în evidență totul ce *avansează* și totul ce *deține* din meritul lucrării ce face obiectul criticei sale.

Considerată din acest punct de vedere, trebuie să o spunem în toată sinceritatea, că dl Dr. Ghibu n'a fost un just judecător.

*) Publicăm la acest loc răspunsul dlui Vuia, pentru că tot aici au fost publicate și foiletoanele critice ale dlui Ghibu. Continuarea eventuală a acestei interesante polemici, în care dl Ghibu e mai bine înarmat — vom publica-o la rubrica noastră școlară. Red.

Pentruca publicul cel mare să nu fie indus în eroare prin criticele dlui Dr. O. Ghibu, cari fie-ne permis a bănuși, au tendința de a pregăti mai mult *calea celui ce va să vie*; fie-ne permis a dovedi chiar cu cuvintele dlui Dr. O. Ghibu, că până în zilele noastre autorii didactici *nu au fost puși în poziția de a scrie un Abcdar ideal, de felul celui contemplat de d-sa*. Când pretinzi dela cineva un ce desăvârșit, trebuie întâi de toate să-i tinzi toate *mijloacele necesare, să-i dai posibilitatea*.

Să cercetăm cu deamănuntul: avem noi planuri speciale, cari să indice în toate amănuntele modelul și forma de a scrie un Abcdar, o carte de cetire, și avem noi în special materialul, care eminemamente să aibă destinația specială de a umplea lacuna unei literaturi, cu specială destinație pentru un Abcdar?

Numai făcând deplină lumină în merit, suntem în drept de a judeca activitatea autorilor didactici ai zilelor noastre.

Dar să dăm cuvântul dlui Dr. Ghibu, care, cel puțin în acest merit, a avut sinceritatea de a recunoaște purul adevăr.

„De altfel trebuie să mărturisim că la noi *nici nu s'au fiact în mod principiar condițiile pe cari trebuie să le întrunească un Abcdar care să fie la înălțimea literaturii didactice din lumea cultă*. Cu privire la partea artistică la noi *nu s'a scris chiar nimic*. În ce privește partea li-

terară *nu s'a scris*, ce e drept, *nimic anume numai pentru Abcdar*”.

Constatând prin însași mărturia dlui Dr. Ghibu, că la noi *nu s'a făcut nimic* până acum în ce privește, atât planul de învățământ, cât și partea artistică și literară a materialului, de care aveau a se folosi bărbații de școală la scrierea unui Abcdar ideal, urmează de sine, că nu autorii didacticii sunt cauza, că nu au putut da ceva mai desăvârșit, ci tocmai aceia, *cari prin poziția lor oficială* chemați erau a înlătura neajunsurile prin elaborarea de planuri speciale pentru scrierea Abcdarelor și a cărților de cetire și prin publicarea de premii pentru scrierea pozițiilor didactice acomodată, precum și a bucăților de cetire.

Sinodul arhidiecezan din Sibiu a stabilit la 1910 unele principii sănătoase — zice dl Dr. Ghibu — cari privesc cărțile de cetire românești în general.

Aceste sunt însă abia „principii sănătoase”, — ca ele să poată fi validitate, trebuie încorporate planului de învățământ, care numai după aprobarea din partea autorităților competente, poate fi considerat ca bază legală pentru scrierea unei cărți didactice.

Dorim să se știe că totul ce s'a făcut la noi până acum în meritul mijloacelor de învățământ, este a se atribui exclusiv zelului și entuziasmului particularilor, cărora neamul românesc le datorește recunoștință.

APEL

către alegătorii români din comitatul Făgăraşului.

Alegătorii români din istoricul nostru comitat, vor avea iarăş prilejul să dea o nouă dovadă de hărnicia lor, stăpânită de o pătrunsă demnitate naţională şi de o nestrămutată dragoste faţă de limba şi legea noastră românească, precum şi de încrederea şi alipirea ce o au faţă de bărbaţii lor, conducători fireşti ai poporului nostru.

In 4 Noembrie st. n. a. c. (Marţi) se vor face alegerile de membrii în adunarea comitatului (congregaţia, consiliu municipal). Clubul nostru comitatens a candidat în toate cercurile tot Români buni, neatârători de nimenea, cari vor apăra în tot locul şi în toate timpurile drepturile Românilor, şi se vor lupta împreună cu ceilalţi, pentru a crea o soartă mai bună poporului român din Tara Oltului.

Multe lucruri bune se pot face în adunările comitatului, pentru bisericile şi şcoalele noastre româneşti şi pentru binele obştească al poporului. Dar tot şi atâtă rău se poate face.

Aici e locul de plângere, aici se pot tămădui relele şi sbiciui fărădelegile, cari le fac stăpânii mici şi mari faţă de popor. Şi oare cine o poate face aceasta în ziua de azi? Singuri numai candidaţi români naţionali, neatârători de domni stăpânitori, căci numai aceia au curajul, au voinţa şi au puterea a combate relele, şi a trage pe cei păcătoşi la răspundere.

Este datorinţa sfântă a fiecărui alegător român, *că la alegerea din 4 Noembrie să-şi dea votul numai pentru candidaţi naţionali?* Şi nu credem, că se vor afla printre alegătorii români şi vânzători de neam, ca Iuda, care a vândut pe Xristos.

Vă facem atenţi, că sunt şi Români de aceea, cari fiind funcţionari, trebuie să joace cum le porunceşte stăpânul. Aceştia apoi totdeauna sunt în contra Românilor şi votează totdeauna cu contrarii noştri. Deci, nici pe funcţionarii născuţi români să nu daţi votul, cu atât mai puţin pe cei străini de limba şi de legea noastră.

Să nu vă lăsaţi nici ameninţaţi, nici intricoşaţi, nici spăriaţi de ceata slujbaşilor, căci n'au dreptul să vă facă nici cel mai mic rău pentru votul dat. Să nu vă vindeţi sufletele ca Iuda.

O lege nouă criminală pedepseşte aspru cu închisoare pe toţi funcţionarii, cari încearcă să înduplece sau să împiedece cu orice fel de ameninţări, sau cu apucături, sau cu puterea, sau cu bani pe un alegător, ca să nu-şi dea votul pe cine vrea el.

Aceştia trebuie să arătaţi bărbaţilor noştri conducători. Nu primiţi bilete de votare dela contrarii şi nu lăsaţi să vi-le ia pe cele căpătate dela oamenii noştri.

Nădăduim deci, că şi în ziua de 4 Noembrie alegătorii români din comitatul Făgăraşului vor dovedi, că sunt tot cei dela alegerile din 1910, când şi-au atras asupra lor lauda şi admiraţia întregului neam românesc.

Ruşinea neamului va cădea asupra tuturor celor *rătăciţi*, vânduţi şi vânzători de neam. — Acum ori nici odată...

Sus inimile, toţi câţi sunteţi creştini buni şi Români adevăraţi!

Din şedinţa clubului român comitatens, ţinută în

Făgăraş, la 17 Octombrie st. n. 1913.

Dr. Ioan Şenchea, Matei C. Jiga,
prezident, secretar.

Nicolau Borzea protopop, Iacob Popa vicar, Dr. Iancu Meşianu mare proprietar, Dr. Nicolae Şerban deputat, Ioan Hamzea protopop, Moise Brumboiu protopop, Dr. Octavian Vasu avocat, Dr. Hariton Pralea avocat, Dr. Teodor Popescu avocat, Dr. Hoadrea avocat, Dr. Iuliu Deceanu avocat, Dr. Oct. Cernea avocat, Dr. Ioan Neamtu avocat, Dr. Liviu Pandrea avocat, Dr. Camil Negrea avocat, Dr. Dănilă Vasu avocat, Dr. Const. Moldovan adv., Dr. Victor Pralea avocat, Dr. Nicolae Boeriu avocat, Dr. Iuliu Cârje avocat, Dr. Traian Stoica avocat, Dr. Sâmpălean avocat, Dr. Sângiorgian avocat, Gavrilă Cornea preot, Ioan Banciu, Victor Vulcan, Iosif Caţaveiu, Aron

Gogonea, Moise Micu, George Enescu, Ioan Străvoi, Ioan Popiţa, Ilarie Plotogea, Ilarie Reit, Ioan Stanciu, Alexandru Şerban, Maximilian Motocu, Nicolae Vijoli, Nicolae Recean, Iosif Opris, Trandafir Dragomir, Nicolae Aron, Dumitru Mandeal, Ilie Comşuţa, Nicolae Solomon, Alexandru Popa, Pavel Borzea, Andrei Savu, Matei Nicoară, Ioan Pop David, George Vasu, George Boeriu, Emilian Aldea, Aurel Muşat, George Boeriu, Zaharie Pop, Nicolae Boeriu, Basiliu Vasu, Ioan Fulicea, Grig. Manoilă, toţi preoţi, Ioan Dejenariu contabil, Costi Toma casar la „Furnica”, Aurel Borzea contabil la „Olteana”, Aurel Negruţiu, Ioan Petrişor învăţ. pens., Şofron Prună învăţ. pens., Ionică Bârsan, Zosim Oana, Ionică Fulicea, Şandru Fulicea, Ioan Cazan, proprietari şi alţi mulţi.

Lista candidaţilor naţionalişti:

1. De cercul Tohanul-vechiu, se ţin următoarele comune: Tohanul-vechiu şi nou, Zărneşti, Poiana mărului, Branul întreg şi Holbav. Incredinţatul partidului e: Dr. Iancu Meşianu proprietar Zărneşti.

Candidaţii naţionalişti sunt: Pompiliu Dan, inv.-dir. Zărneşti, Haralampie Ungur Tohanul vechiu şi George Babeş, Bran.

2. De Şinca-veche, se ţin comunele: Şinca-veche, Şinca-nouă, Ohaba, Şercăiţa şi Buciumul.

Trimişii partidului sunt: Dr. Hariton Pralea şi Dr. Costache Moldovan avocaţi în Şercaia.

Candidaţii naţionalişti sunt: Emil Pop not. penz. Şinca-veche, Ionică Bârsan, propr. Şinca-veche, Ioan Pop, Şinca-veche şi Dr. Costache Moldovan adv. Şinca-veche.

3. De cercul Şercăii se ţin: Şercaia, Vadul, Gridul, Mândra, Toderiţa şi Răuşor.

Candidaţii naţionalişti sunt: Ioan Bunea preot Vad, Dr. Dreceanu, Dr. Nic. Boer adv. Şercaia şi Ilarie Cocan preot Mândra.

4. In cercul Veneţiei-de-jos, sunt comunele: Veneţia-de-jos, Veneţia-de-sus, Comăna-de-jos, Comăna-de-sus, Cuciułata, Părăul şi Lupşa.

Conducătorii partidului: Dr. Traian Stoica şi Dr. Ioan Neamtu, avocaţi în Şercaia.

Candidaţii naţionalişti sunt: George Comănişci preot Veneţia-de-sus, Emilian Aldea preot Veneţia-de-jos, George Comşia Veneţia-de-jos, Dr. Tr. Stoica şi Dr. Ioan Neamtu avocaţi Şercaia.

5. De cercul Mărgineni se ţin următoarele sate: Mărgineni, Şebeş, Hârşeni, Ileni.

Conducătorii cercului: Dr. L. Pandrea, Dr. Camil Negrea avocaţi în Făgăraş.

După cele premise, revin la darea de seamă asupra Abedarelor mele.

Am scris două Abedare: unul după metoda cuvintelor normale, care abia după o existenţă de 6 ani a ajuns ediţia X, — fapt care se recomandă de sine — şi celalalt după metoda sunetelor vii, ajuns şi acela la ediţia VII. Pentru edarea celui din urmă plătesc onorar greu inventatorului Gabel. Nu interese materiale, ci dorul şi ambiţia nobilă de a pune şcoala română în curent cu pedagogia modernă de azi, m-a condus la edarea acestui Abedar.

Faţă de secţiunea I, care cuprinde cuvintele normale, din cari se desvoltă sunetele, precum şi faţă de secţiunea II, care cuprinde sunetele derivate, dl critic mi are nici un cuvânt, dovadă că aceste părţi, cari sunt forţa unui Abedar, sunt absolut neexceptionabile.

In secţiunea III excepţionează numiri ca Olivia, Octavian, Aureliu, preot, jude, proroc, medic, pe cuvânt că nu sunt exemple de viaţă şi eugetare copilărească. D. critic a pierdut din vedere că aceste numiri se întâlnesc zilnic în viaţa lor şi le sunt absolut necesare la învăţământul intuitiv.

Numirile de localităţi mi s'au impus prin recenzii oficiale. Când dl Dr. Ghibu va avea cinstea de a face cunoştinţă cu cenzura strictă oficială, numai atunci va înţelege situaţia atât de imposibilă şi dureroasă în care sunt aduşi au-

torii români... S'au excepţionat şi micile poezioare cari sunt la finea literelor mari. Nefiind poet, am fost nevoit a ruga o scriitoare de seamă dela noi, care a avut amabilitatea de a le compune.

Este mult ca în 2 şire scurte să spuie ceva, care să aibă senz moral şi să corespundă şi ca poezie.

Dl critic susţine fără nici un temei că piesele de cetire nu sunt în conformitate cu planul de învăţământ şi nici cu principiile pedagogice moderne.

Să cercetăm ce zice în acest merit planul în vigoare: „Bucăţile de cetire să cuprindă învăţământ etic şi învăţământ real, şi să fie alese cu considerare la etatea copiilor”.

Învăţământului etic corespund piesele: rugăciune, copilul bun, naşterea Domnului, puiul neascultător, patimile şi moartea lui Isus, povestea celor 3 fluturi, învierea lui Isus, povestea crivăţului ş. a.

Învăţământului real corespund piesele: cartea, tăbliţa, şcoala, familia, casa părintească, animalele de casă, curtea, grădina ş. a.

Toate piesele, precum şi mulţimea poeziilor sunt luate din viaţa copiilor şi cu considerare la etatea lor. Nici un singur Abedar românesc de dincoaci de munţi nu a dat scrieri din peana poetilor Goga şi Iosif, precum şi piese literare de seamă, cum e Casa părintească şi bucăţile despre naşterea, moartea şi învierea lui Isus.

Considerând că nu toate strofele unei poezii sunt acomodate pentru o carte didactică, cu atât mai vărtos că la noi nu s'a scris nimic expres pentru tinerimea şcolară, considerând că într'un Abedar nu poţi da o poezie de 5 şi de 16 strofe, sper că procedura cu prescurtarea acelor este deplin justificată.

Că fie la copiare, fie la tipărire s'a smintit numele unui poet, cred că această eroare este mult mai neînsemnată decât ca dl critic să facă din ea un capital aşa de mare.

Încât pentru poezia lui St. O. Iosif din „Credinţe” dacă dl critic lua de bază cea mai nouă ediţie a Abedarului sunetelor vii (VII), putea să vadă că aceea e omisă.

Tot atât de nejust este criticul şi faţă de titlul greşit dat — la copiare — într'un loc poeziei „In seara de Crăciun” de Goga pe pag. 21 a Cărţii de cetire cl. V şi VI. Că este o greşală şi nici decât neorientare, după cum îi place dlui critic să cualifice oamenii, dovedeşte şi faptul, că aceeaş poezie pe pag. 92 şi 183 apare cu titlul corect.

Cât de orientat sunt eu în literatura noastră didactică o dovedeşte însaş cetirea cl. V şi VI, asupra căreia, precum şi a orientării mele asupra literaturii noastre, iată ce scrie unul dintre cei mai de seamă învăţători ai diecezei caransebeşene, dl Ion Mărilă, în darea sa de seamă asupra acestei scrieri, în Nr. 196 al Românului din 1912:

Candidații naționaliști sunt: Gavrilă Cornea preot Ileni, Dr. Camil Negrea adv. Făgăraș, Ionică Fulicea propr. Mărgineni, Valer Dămboiu preot Șebes.

6. De cercul Vaida-Recea se țin: Vaida-Recea, Teleki-Recea, Dejani, Copăcel, Berivoli-mici și mari, Iași, Netot, Săvăstreni, Săsciori.

Conducătorii cercului: Dr. Nic. Șerban deputat, Iacob Popa vicar și Mateiu Jiga, direct. „Furnicei” Făgăraș.

Candidații naționaliști: Mateiu Jiga dir. „Furnicei” Făgăraș, Sofron Prună inv. penz., Iacob Popa vicariul Făgărașului, Nicolae Vijoli inv. penz. Teleki-Recea, Ioan Dejenar contabil Făgăraș.

7. De cercul Voila se țin: Voila, Dridif, Lu-dișor, Galați, Hurez, Beclean, Luța.

Conducătorii cercului: Dr. Dănilă Vas, adv. Făgăraș.

Candidații naționaliști: Dr. Dănilă Vas adv. Făgăraș, Iosif Opris preot Dridif, Dr. Virgil Pa-gubă cand. de adv. Făgăraș, George Vas preot Voila.

8. De cercul Lissa se țin: Lissa, Breaza, Po-jorta, Voivodenii mici și mari, Sămbăta de sus.

Conducătorii cercului: Dr. Octavian Vas avocat, Făgăraș.

Candidații naționaliști: Iosif Cațaveiu preot Lissa, Nicolae Boer preot, Breaza, Alexandru Popa preot, Lissa.

9. De cercul Viștea-de-jos se țin: Viștea-de-jos, Viștea-de-sus, Drăguș, Sămbăta-de-jos, Be-șimbac, Rucăr, Feldioara.

Conducătorul cercului: Nicolae Borzea pro-topop, Făgăraș.

Candidații naționaliști: Ioan Banciu, preot, Viștea-de-jos, Dioniziu Stanciu, preot Viștea-de-jos, Aurel Borzea contabil Viștea-de-jos și Ioan Stanciu preot Viștea-de-jos.

10. De Arpașul-de-jos se țin: Arpașul-de-jos, Arpașul-de-sus, Noul-român, Găinar, Ucea-de-jos, Ucea-de-sus, Corbi.

Conducătorul cercului: Dr. Ioan Șenchea avocat Făgăraș.

Candidații naționaliști: Vasile Vas preot, Arpașul-de-jos, Alexandru Bugner preot Noul-român, Aurel Mușat preot Ucea-de-sus.

11. De cercul Scoreiului se țin comunele: Scoreiu, Porumbacul-de-jos și de sus, Serata, Cârta, Colun, Oprea și Streza Cârțișoara.

Conducătorii cercului: Dr. Victor Pralea avocat Făgăraș și Dr. Iulian Cârje avocat Făgăraș.

Candidații naționaliști: Ilie Comșuția preot gr. cat. în Porumbacul-de-jos, Dr. Victor Pralea avocat Făgăraș și Dr. Ioan Cârje adv Făgăraș.

„Telegraful Român”. In prim-articolul său de azi, intitulat „Lămuriri” organul arhiepiscopiei gr.-or. române, „Telegraful Român”, își manifestă marea sa supărare pentru combaterea direcțiunii sale politice în coloanele „Românului”.

„Telegraful Român” are toată libertatea să fie supărat și să dea expresie acestei supărări. Nu are însă dreptate să abată chestia principală în alvia personalităților și nu servește interesul obștesc, când cere să-mi facă mie cap de acuzatie pentru invinuirile ce i se aduc pe terenul politic. Eu de altfel mă identific cu aceștea invinuirii ale colaboratorului „Românului”.

Dreptatea acestor invinuiri o recunoaște chiar „Telegraful Român”, când cere din partea mea cațecării considerații pentru ținuta sa politică, zicând că eu sunt pus în poziția de a putea ști, că „ziarul nostru”, adică „Telegraful Român” până unde poate merge în chestiunile politice.

Tochmai fiindcă știu că „Telegraful Român” în chestiunile politice nu poate merge până la apărarea fără regard a intereselor noastre politice naționale, sunt absolut de acord cu aceea, cari doresc, ca „Telegraful Român” să nu mai facă politică, dacă n-o poate face în deplină libertate și în perfectă consonanță cu adevăratele interese politice ale neamului nostru.

„Telegraful Român” se provoacă la mai mulți fruntași români, cari îl onorează prin colaborarea lor. Eu însă nu cred că acești distinși bărbați s'ar identifica cu ținuta politică a „Telegrafului Român”, precum e cert și aceea, că marele mitropolit Andrei n'a asigurat existența „Telegrafului Român” în scopul ca acesta să încurce lumea cu înțelepciunile sale politice. Așa ceva nu se poate ceti în „condițiunile” lui Șaguna, la care se referă confratele nostru sibian. Regret supărarea domnilor dela „Telegraf”, dar sunt necesitat a declara că vom combate și în viitor politica lui absolut stricăcioasă intereselor mari ale neamului nostru.

Vasile Goldiș.

Pentru Românii din Istria. Se anunță din Bucaresti: La liga pentru ocrotirea Românilor din Istria s'au primit foarte multe adeziuni până acum. Liga va lua în curând ființă cu secțiuni în mai toate județele din țară. Scopul urmărit de această ligă națională va fi:

1. Să se institue, cu ori ce sacrificiu, o școală

particulară românească între satele Susnievița, Vilanuova și Bărda.

2. Să se înființeze un fond, din care să se edifice o școală, să se mențină dascălul și să se trimită cu timpul băeți ieșiți din școala aceasta la studiu în Bucovina sau Transilvania.

3. Să se înființeze o bibliotecă românească cu cărți artistice și agricole în mod special.

4. Să se tipărească la Triest sau Fiume, cel puțin odată pe lună, o gazetă populară în dialectul rumer (român).

5. Societatea culturală românească să se însărcineze a sta în continuă legătură cu Românii din Istria și să dea o dare de seamă asupra progresului școlastic, economic și social realizat de rhetoromâni.

6. În fiecare an, în timpul vacanțelor mari, să se organizeze de către toate societățile culturale și studentesti din toate părțile locuite de Români, excursiuni în satele românești din Istria.

Iată un program pentru a cărui realizare își propune să lucreze Liga ce se înființează la noi în legătură cu comitetul ce s'a înființat la Triest.

Deocamdată, veștile ce sosesc din Istria sunt că deputații italieni din Istria, în deplin acord cu deputații români din Bucovina, vor propune parlamentului vienez să rezolve chestiunea culturală a rhetoromânilor. Istrienii au acum o neapărată nevoie de un fond cultural și de cărți românești pentru propaganda noastră culturală acolo. Acest fond se va realiza imediat ce Liga va fi un fapt îndeplinit.

O delegațiune se va prezenta dlui Ion C. Grădișteanu, fost ministru, spre a-l ruga să ia conducerea acestei Ligi ca unul care a vizitat pe Românii din Istria și cunoaște, în amănunte, chestiunea lor.

Persoanele cari au trimis adeziuni atât de entuziaste la această Ligă vor primi în scurt timp comunicări interesante asupra ei.

Sugrumarea libertății de presă. În mania lui de a înlănțui cât mai strâns toate libertățile cetățenești, guvernul Tisza a născocit legea de presă, depusă pe biroul camerei în ședința de Sămbăta. Această lege, pe care mamelucii vor vota-o în curând, înseamnă sugrumarea libertății de presă, punându-o cu totul la discreția puterii de stat și a organelor ei administrative. Ea cuprinde în 63 de paragrafi dispoziții pline de curse deschise și lațuri ascunse, cu ajutorul cărora fiecare guvern, ba chiar și fiecare solgăbirăias va putea ori ce organ de publicitate nepăcut pentru el, sub mii și mii de pretexte să-l sugrume, nimicindu-l materialmente.

Dispozițiile introductive ale proiectului nu spun nimic nou. Dar deja în al doilea capitol „despre poliția de presă”, se întinde droaia

„Eu așa știu, — scrie dl Mărilă — că în împrejurările de azi evanghelia școlii profesionale este și trebuie să fie: Cartea de cetire.

„Fără a mă teme, că jignesc adevărul, ba cu toată convingerea mea susțin, că dl Vuia ne-a și dat aceasta carte a cărților școlare.

„Pe 18 coale de tipar, format octav ni se pun sub ochi mărgăritarele literaturii noastre, adunate într'un mănunchiu și prin aceasta s'a satisfăcut dorința învățătorimii de a avea o Carte de cetire, care să stea la nivelul progresului didactic al vremilor mai nouă”.

Apoi incheie dl Mărilă: „In scrierile sale nu aflăm umplături, nu e nimic smuncit, ci o minte disciplinată, sprijinită pe o ORIENTARE DEPLINĂ în tot ce se scrie la noi și la neamurile mai alese, ne dă cărți de o sombră substanțialitate”.

Dacă dl Dr. Ghibu își lua osteneală să cetească cu atenție bucăți alese ca cele depe pag. 93—98 și 187—191 ale Cărții de cetire cl. V și VI, putea să vadă, că chiar în ceace privesc „manifestațiunile sufletești ale poporului nostru”, nici o carte didactică română nu le-a scos la iveală în gradul în care le scot eu.

Deși dl Dr. Ghibu contestă, că: „Bărbații de școală, învățătorii și profesorii, ba chiar și birocrații de prin forurile școlare superioare” (Vezi „Tribuna” dela 23 Aprilie 1911) ar cunoaște „destul de bine întreg sufletul copilului”, și că ar putea să scrie „despre lucrurile pe cari le pre-

conisează planurile de învățământ, așa cum o cere aceasta sufletul copilului?”, totuși fie-mi permis a invoca ca martori în chestia Abcedarelor mele, pe cei mai competenți în merit, pe profesorii, învățătorii și pe birocrații de prin forurile școlare bisericesti; cari au făcut mărturie asupra lor.

Regretatul și de toți apreciatul pedagog Dr. P. Pipoș, în recenzia sa oficială asupra Abcedarului sunetelor vii (Vezi Biserica și școala Nr. 29/1906) spune: „Abcedarul compus de învățătorul Iuliu Vuia se poate considera ca și o prelucrare deplin reușită a materialului de scris și de cetit pentru clasa primă”.

Asupra Abcedarului cuvintelor normale, iată ce scrie acelaș distins pedagog:

„La alegerea cuvintelor normale, dl I. Vuia, a procedat cu destulă pricepere, anume dela litere simple, ușor de pronunțat, la litere mai complicate și dela sunuri mai ușor de pronunțat la altele mai dificile. Autorul își rezumează istețimea de compositor de Abcedare în următoarea maximă: „Sunetele greu de pronunțat, mai pe urmă le-am lăsat”. Așa și procede consecvent, rămânând fidel acestui moto al său”. (Biserica și Școala Nr. 26/1907.)

Unul dintre cei mai distinși învățători ai diecezei aradane, dl Dimitrie Boariu, iată ce scrie în recenzia sa oficială ce mi s'a comunicat cu res. Ven. Consistor dela 3/16 Martie 1911 Nr. 1019:

„Abcedarul ilustrat al dlui Vuia face cinste literaturii noastre pedagogice și stă în fruntea Abcedarelor de acest soi”.

Ven. Consistor aradan prin rezoluția sa dela 22 Decembrie 1907 Nr. 6062 iată ce-mi scrie:

„Totodată Consistorul constată și apreciază stăruințele bune, dovedite special prin acvirea acestui Abcedariu, pentru promovarea literaturii didactice-școlare”.

Mai țin să constat că aceste Abcedare au fost revăzute din punct de vedere limbistic de un profesor dela noi și de unul din cei mai de seamă scriitori de peste munți.

D. Dr. Ghibu susține că nici un singur Abcedar din cele existente nu corespunde, nici chiar cel scris de recunoscutul pedagog Dr. Petru Span.

Gravă sentință este aceasta și în fața ei, involuntar, ni se ivește întrebarea: care să fie adevărata țintă a dlui critic?

Dsa riscă aserțiunea: „Mulțimea Abcedarelor nu e o bogătie pentru noi, cum s'ar putea crede, ci tocmai dincontra, o mare piedecă. Școala noastră de astăzi n'are nevoie de multe Abcedare, ci are o mare nevoie de un Abcedar în toate privințele bun”.

Tălmăcind cu alte cuvinte sensul, d. critic dorește a reveni la aceea, ce în România liberă de mult s'a părăsit, monopolul manualelor școlare.

Nu zăvorși libertatea scrisului românesc, nu

de curse. Productele de presă le poate răspândi ori cine liber, între cadrele legale. Posta ungară, căile ferate din țară și toate întreprinderile sunt obligate a transporta pentru prețurile stabilite, produsele de presă, pentru cari judecătoria n'a enunțat vre-o pedeapsă, sau n'au fost confiscate. Răspândirea produselor de presă pe cari nu e imprimat și numele tipografiei sau întreprinderii unde au fost multiplicare e oprită. Ministrul de externe poate însă extinde oprirea aceasta și asupra produselor de presă tipărite sau multiplicare în străinătate.

Mai cu seamă dispozițiile referitoare la colportaj dau autorităților deplină posibilitate de a nimici ori ce ziar neplăcut lor. Primul funcționar a ori cărui municipiu e îndatorat a deține dreptul de colportaj ziarelor pentru violarea ordinii sau moralității publice, îndeosebi însă pentru agitație. În interesul ordinii publice, ministrul de interne poate ordona același lucru și din multe alte motive.

Cauțiunea ziarelor se urcă. Pentru ziare care apar de 5 ori pe săptămână cauțiunea e 50.000 coroane, iar în provincie 20.000 cor., în celelalte cazuri în Budapesta, 20.000 cor., iar în provincie 10.000 cor. Prin aceasta iarăș se îngreunează numai apariția de noi ziare.

Articolul 4 cuprinde o noutate. Toate ziarele vor fi obligate să publice rectificări, la cererea celor, cari se simt atinși prin vre-o publicitate cu date false, și restituiesc pagubele materiale și morale cauzate prin astfel de publicații. Astfel ori ce ziar neplăcut poate fi nimicit prin sentințele judecătorești, având să stabilească judecătorul suma de despăgubire.

Sunt normate încă și relațiile dintre editori și colaboratorii ziarelor, asigurând legea o angajare mai mult pe un an.

Legea de presă a guvernului ne prezintă un monstru de leșiferare și împotriva ei s'a și urzit furtuna protestelor cu vehemență mare. Ziaristi de vază, municipii, corporații își ridică deja glasul împotriva acestui monstru. Ministrul Balogh începe deja să deie declarații, să promită modificări, într-o în tratative cu societățile ziaristilor și a scriitorilor, cari însă până acum protestează energetic și nu voiesc să se lase seduși de momelile guvernului. Se cere energetic din toate părțile retragerea acestui proiect.

Opoziția maghiară în cameră. Ni se telegrafiază din Budapesta: La ședința de azi a camerei ungară s'a înființat și opoziția maghiară.

A vorbit contele Iuliu Károlyi atacând foarte vehement guvernul pentru panamalele descoperite mai recent. A luat cuvântul apoi contele Andrassy declarând că Tisza e tot așa de vinovat ca și Lukács. După el deputatul Vázsonyi a combătut argumentele contelui Tisza, aduse în apărarea persoanei sale și a guvernului

oprimați și stânjenți ori și ce avânt și emulare prin monopolizarea dreptului de a scrie; căci veți aduce la regres literatura didactică și, în consecință, însuș progresul învățământului.

Lumea cultă a decretat libertatea învățământului. Nu lipsiți învățătorimea de dreptul de a-și alege singură mijloacele de învățământ.

Deie-ne voie d. Dr. Ghibu, ca noi cei probați și orientați în practica învățământului, cari avem la activul vieții noastre o muncă de peste 3 decenii să-i dăm sfatul sincer: intervină dsa ca Venerabilele noastre autorități școlare să facă planuri speciale pentru scrierea manualelor, să publice concurs pentru premiarea celor mai acomodabile poezii didactice și a bucătilor de cetire acomodabile, dar în direcția arătată de bărbatii noștri de școală și atunci fie liniștit d. critică că cei competenți își vor ști face datoria.

Ajutați și nu oprimați mișcarea literară didactică, dacă sincer doriți a servi intereselor culturale ale neamului.

său. În surescitarea lui contele Tisza i-a strigat deputatul Vázsonyi că **mințe**. Pentru aceasta președintele Beöthy, după puțină ezitare îl îndrumă la ordine pe primul ministru.

Ședința a decurs în gălăgia și șgomotul cel mai mare.

Societatea pentru teatru.

Raportul secretarului literar.

Onorat comitet!

Am fost ales în nou instituitul post de „secretar literar” al societății, în ziua de 6/19 Noiembrie 1912, în a doua ședință a adunării generale din Brașov. Se împlinesc 11 luni de când ocup acest post și viu să raportez on. comitet despre activitatea mea din lunile acestea, cu firma convingere că voi fi ascultat cu aceeași bunăvoință, cred, meritată din partea on. comitet, de care am avut fericirea să mă bucur în decursul timpului.

Am înaintat on. comitet, înainte de a fi ales, un „Raport” despre cum credeam în luna Mai 1912, că s'ar putea desvolta o viitoare activitate a societății și mi s'a dat, mai cu seamă în urma acestui „Raport”, putința să ocup noul meu post. Ar fi lucru inutil să public în extenso, din nou acest „Raport”, voi trece în revistă însă, pe scurt, ceea ce promiteam să îndeplinesc într'un eventual post oferit mie și voi motiva pașii întreprinși până acum, ca să-mi justific întreaga ținută mea de astăzi.

Mai întâi și mai întâi ceream o legătură mult mai strânsă cu viața dramatică din România. Pledam mai apoi pentru răspândirea de broșuri volante cu conținut din domeniul problemelor teatrului dela noi. Ceream o activitate paralelă, în favorul teatrului, în jurnalistică noastră. Pledam pentru înființarea unei reviste speciale în serviciul intereselor noastre. Arătam utilitatea unui canon de piese alese, folosul conferențelor, al unei bibliografii teatrale române, al unei biblioteci a societății, care să se desvolte cu timpul într'o instituție culturală (de editură și de librărie) de prima ordine. Atrăgeam atenția asupra unei „biblioteci teatrale” bine conduse, asupra reprezentațiilor la școlile noastre medii și a „teatrului în natură”. Sfârșiam insistând asupra unui post contemplat de mine astfel, cu agendele acestea, post, care n'avea să fie identic cu postul de director artistic, ci ar fi pe aceeași treaptă de gradăție, pentru pregătirea terenului potrivit spre o dezvoltare sănătoasă a întregii mișcări teatrale. Acestea au fost, pe scurt, ceea ce dădusele mele. În urma acestor orizonturi, arătate dv., am și fost ales. Dați postul acestuia numirea de „dramaturg”, de „lector literar”, de „secretar literar”, cum l'ați numit dv., puțin importă numirea — e vorba să se aple la noi, prilejuri de activitate culturală pe terenul acesta.

Primul meu pas a fost publicarea unui apel, în care rugam „comitetele filiale” existente, respective pe secretarii și prezidenții lor, să-mi dea lămuririle necesare privitoare la starea actuală a filialelor. Voiam să știu câți membri avem, de ce categorie sunt, dacă s'au ținut adunări generale, dacă se strâng banii la băncile locale sau la „Albina”, dacă există trupe de diletanți și câte și unde, ce joacă și cu câți ascultători (aproximativ) — apoi rugam filialele de informații despre sălile existente, despre condițiile de reprezentație, despre statutele eventualelor societăți de diletanți sau societăți corale. În luna Decembrie 1912 am trimis acest circular, tipărit, care trebuia numai completat, la 63 de „comitete filiale”. Rezultatul a fost: 16 răspunsuri, cu toate că am făcut toate favorurile posibile, ca adresanții să aibă ușurința la răspunsurile lor. Boala aceasta a indolenței

este veche la noi — de ea suferă și „Asociațiunea” noastră — ne-o pot dovedi rapoartele și spusele funcționarilor ei.

Având situația aceasta defavorabilă, mi-am pus întrebarea: cum vom putea aduce viața în filialele noastre? A te mulțumi cu starea durosă a lucrurilor și a da din umeri — pasiv — cred că nu este o ținută vrednică de un bărbat.

Am vrut să aduc viața în filialele noastre, mergând la fața locului, interesându-mă de referințele locale, încasând bani ca taxe de înscriere, încălzind prin conferențe din domeniul teatrului și din domenii apropiate, înprăștiind broșuri și reviste de specialitate și pregătind astfel atmosfera pentru o adevărată viață teatrală, conștientă — ținta finală a societății noastre.

În pornirea aceasta a mea am fost împiedecat de un mare inconvenient, încât mărturisesc sincer că cele prestate sunt numai o frântură din ce am dorit să dau.

Înainte de toate :treceam printr'un timp de criză economică foarte mare. Nu numai criza economică, dar și intemperiele naturii, ape mari, potopuri, au adus multe localități aproape la sapă de lemn. Cu ce inimă te poți duce în asemenea împrejurări la oameni în casă, ca să-i rogi să te sprijinească într'o acțiune, care oricât de ideală este, totuși, stă în rândul al doilea, după grija de ziua de mâine?

Ușile închise sunt un răspuns plausibil, care te întristează când alergi să faci propagandă, dar cari îți spun destul de lămurit dacă vrei să te cugeți, că timpul nu este potrivit pentru o adevărată propagandă în favorul societății.

Astfel am fost silit să cercetez numai câteva localități în aceste 11 luni din urmă, interesându-mă de starea comitetelor și înscriind membri. Am fost în următoarele orașe:

Făgăraș (30 Martie v. 1913), Beiuș (6 Apr.), Blaj (10 Apr.), Lugoj (5 Iulie), Caransebeș (6 Iulie), apoi în satele: Bacifalu, (3 Febr.), Arpătac și Săcele, (26 Ian.). Năsăud (Sept.). În Brașov am cetit conferențe de 4 ori. Pretutindeni am fost primit bine, ca reprezentant al societății noastre, și dacă n'am adus bani mai mulți din călătoriile acestea acasă, e de vină criza financiară amintită și faptul că în Lugoj și Caransebeș, unde am fost, n'am adunat, ca să poată să se adune cu prilejul adunării generale proxime o sumă mai respectabilă.

În schimb am încercat să aduc pe altă cale, deocamdată, folos societății. Am cetit zeci, pot zice liniștit, sute de piese teatrale, vechi și nouă, originale și traduceri, într'un act și în mai multe. O muncă migăloasă și prea puțin mulțumitoare, de multe ori, fiindcă te convingi în curând că numărul pieselor cetite nu corespunde nici pe departe cu calitatea lor. 99% sunt piese imposibil de jucat la noi — vorbesc de manuscrisele, cari le-am avut în mână — iar din cele tipărite puține se pot recomanda cu inimă liniștită. Publicul nostru n'a putut urmări lectura aceasta a mea, dar sper că rubrica „Piese teatrale vrednice de jucat” din „Rev. teatrală”, îl va face să înțeleagă că până ce am recomandat 25 de piese a trebuit să cetesc cel puțin 200!

Cetind piesele intrate la concurs și altele, trimise mie spre cenzurare, am ajuns la trista constatare, că producția noastră de piese teatrale e atât de anemică, încât trebuie curată din rădăcină. Medicamentul cel mai bun ar fi câteva trupe de actori de profesie, fără de grije de ziua de mâine, cari să cutriere ținuturile și să joace piese potrivite pentru referințele noastre.

Deoarece n'avem însă milionari în mijocul nostru, cari să se entuziasmeze de mișcarea teatrală, și deoarece societatea noastră pentru crearea unui fond de teatru tânjește, deocamdată — am ținut de bine să pregătesc terenul

Rétay și Benedek

Intreprindere industrială de artă bisericească, sculptare de amvone, și altare și statui, — aurre și decorare de biserici.

Budapest, IV., Váci-utca 95. (saját ház)

În atelierul nostru se execută: altare amvone presbiterii, bănci, rame pentru icoane și tot ce este necesari la împodobirea bisericilor. — Odăjdii, prapore, potire candelabre, sfeșnice, etc. etc. — Altare vechi se auresc și se renovează. — Liferează statui sfinte, icoane, cruci lucrare artistic, pe lângă prețurile cele mai ieftine.

Scrisori din Țară.

Teatrul Național din Iași comemorează pe Ștefan O. Iosif. — Repertoriul și programul asupra viitoarei stagiuni ieșene. — În jurul lui „Manasse”.

Iași, 28 Octombrie.

pentru o viitoare activitate cu adevărat teatrală, publicând în „Revista teatrală” organul oficial al societății noastre, articole despre probleme capitale pentru viitorul teatrului nostru. În conferința mea ținută în Lugoj și Caransebeș mi-am motivat punctul meu de vedere în privința dreptului de existență al „Revistei teatrale” și am bucuria să constat că unii din cei mai de seamă oameni ai noștri apreciază cât se poate de favorabil organul acesta nou de publicitate. (Vezi articolul din numărul de față: *Presă și Revista teatrală*). Onoratul comitet a dat viață R. t. în șed. sa din 6 Noembrie n. 1912, oferindu-mi puțină de a-mi expune planurile mele în această revistă.

Nu vor strica câteva date referitoare la „R. t.” nr. 1 a apărut în 1500 ex., al 2-lea, al 3-lea și al 4-lea în 1400 ex., în tipografia Mureșianu, Branice et Comp. în Brașov. On. comitet mi-a pus la dispoziție suma hotărâtă pentru tipărirea anuarului (care ar fi fost al XVI) — adică 1700 cor. Deoarece „Revista t.” a putut să apară numai dela 1 Ianuarie, având deci un plus de bani, am scos revista mai luminoasă. Cei 4 numeri apăruti au 316 pagini tipărite cu garmond comprese (parte cu petit) și au costat conform socotelilor înaintate 1758.25 c.

(Subtrăgând venitele intrate ca abonamente cu suma de 133.43, spesele „R. t.” fac 1624.82, deci nu trec suma de 1700 cor.)

Eu cred cu toată tăria că suma aceasta n'are să ne sparie pentru viitor.

E aproape imposibil ca revista, în forma ei actuală, să nu răsună de aci înainte — numai bunăvoința comitetului să o aibă. Fiind remarcată de pene competente, aducând material totdeauna interesant (și de aceasta garantez eu cu întreaga mea persoană) revista aceasta e menită să fie un focar din cele mai puternice, în care ne vom concentra noi toată energia, ca să lămurim problemele capitale ale agendelor noastre teatrale, culturale.

(Sfârșitul urmează).

Dela Asociațiune.

APEL.

pentru monumentul lui Aurel Vlaicu la Orăștie.

Sfârșitul tragic al lui Aurel Vlaicu a sguuit ori și ce inimă românească.

Aurel Vlaicu a fost o mândrie națională a noastră, a fost un erou, care a căzut jertfă unui gând îndrăzneț. El va rămânea în istoria culturală a poporului românesc un simbol al străduințelor noastre de a cuceri cele mai înalte culmi ale civilizației omenestii, un simbol al avântului nostru spre idealuri mari.

O recunoștință elementară ne impune, ca acestui vrednic fiu al poporului nostru să-i ridicăm în Orăștie, leagămul copilăriei lui și locul, spre care a fîntit în clipele sale din urmă, un monument, care să povestească și generațiilor viitoare faptele lui de erou al științei.

„Asociațiunea” face deci apel către întreaga obște românească, să contribuie cu sume cât mai însemnate pentru monumentul lui Vlaicu.

Preoții să explice sâtenilor importanța monumentului și să-i îndemne, să contribuie și ei, cel puțin câte 10 bani, ca astfel monumentul dela Orăștie să fie al poporului întreg.

Listele de subscripție, împreună cu sumele colectate, se vor trimite, până la 1 Ianuarie 1914, la Biroul Asociațiunii, Sibiu (Nagyszeben), str. Șaguna Nr. 6.

Totodată rugăm ziarele noastre, să binevoiască a trimite Asociațiunii sumele ce le-au colectat până acum pentru monumentul Vlaicu.

„Asociațiunea” se va îngriji, la timp de comandarea, executarea, așezarea și desvălirea monumentului.

Sibiu, din ședința comitetului central, ținută la 4 Octombrie 1913.

Andrei Bârseanu m. p., Oct. C. Tăslăuanu m. p.,
president. secretar.

de cel maghiar. E una din cele mai viu interesante scene din întregul poem dramatic. După plecarea contelui, zorile încep a se strecura sfioase prin zăbrelele ferestrei. Sgomotele la început confuze, au fost confirmate contelui de către tennicer, că sunt ale bravilor Moși cari au năvălit în oraș. Transfigurat de bucuria acestei vești, părințele îngenunchiază către fereastră și, în zorile care se ivesc timide, salută și zorile redesteptării conștiinței poporului român din Ardeal. Înainte însă de a putea să aibă mulțumirea de a fi salvat din închisoare de către ai săi, cari se apropiu în sunetele răsunătorului marș „Deșteaptă-te Române”, e împușcat miseleste de către pandurul Gabor. Pe trupul cald încă al fiului său, mama Anisia îl pune pe micuțul Ionică să jure, ceea ce e firesc să urmărească cei crud loviți: răsunare...

— Această dramatică scenă de acțiune, exteriorizată în versuri minunate, așa cum știa să le facă Șt. O. Iosif — și având parte de o minuțioasă îngrijită montare, a produs o puternică impresie asupra numerosului auditor, care s'a manifestat prin călduroase aplauze, în scenă deschisă chiar. Artiștii: Aglaia Pruteanu, Verona Kuzinsky, State Dragomir, Damira și Florescu, și-au dat silința să se achite în mod cât mai conștiincios de rolurile mai principale cari le-au încredințate.

Intre acte, dna Aglaia Pruteanu, cea mai bună artistă a teatrului nostru, a declamat cu multă inimă ultimul marș al lui Iosif, care se popularizează văzând cu ochii, „La Arme”.

Și pentrucă spectacolul de deschidere a stagiunii a fost întregit cu o drăguță localizare a dlui Mihail Sadoveanu, „Ziua Dochiei” — asupra căreia nu insistăm deoarece autorul localizării nu ne spune de cine e inspirată, pentrucă să avem posibilitatea de a aprecia cum a fost localizată această comedie — ne vom lua libertatea de a stăruii puțin asupra repertoriului stagiunii teatrale ieșene pe anul curent.

Așa cum ni se anunță repertoriul promite să fie de un interes deosebit. În articolul program pe care ni l-a făcut de curând cunoscut, d. Sadoveanu ne spune că îmbunătățirea repertoriului trebuie privită ca un efect direct al îmbunătățirii stării materiale a artiștilor noștri: „Privilegiul artistului de a muri de foame cu ochii ațintiți spre dulcea imagine a artei, — trebuie să rămăie un urit vis al trecutului. Cel puțin noi, cari trăim aproape de nevoile și aspirațiile lui, trebuie să ne dăm seamă că avem de a face cu un om. Ca în Paggiaci, artistul ride și cântă pe scenă: acolo îl vede publicul; noi, în culise, îi surprindem de multe ori ochiul obosit și plin de lacrima suferinței. Ca să vorbim mai prozaic, un pas înainte în îmblânzirea nevoii, ne-a ajutat să pretindem și să realizăm întru cânta un pas înainte în îmbogățirea repertoriului acestui bun și vechiu teatru”.

În adevăr, în noul repertoriu, găsim între piesele originale următoarele: „Hămăița”, comedie în trei acte, scrisă anume pentru teatrul ieșan, „Strună cucoane”, scenetă din viața moldovenească dela țară, ambele de G. Diamandi, laudatul autor al piesei „Chemarea Codrului”; apoi, „Cocoșul negru” al poetului Eftimiu, care s'a bucurat deosebit succes la București; „Talismanul”, frumoasă legenda a lui Fulda, tradusă de regretatul Șt. O. Iosif; „Visul unei nopți de vară”, a lui Shakespeare, tradusă în versuri de poetul G. Topăreanu; „Rândunica” a poetului ostaș C. Manolache.

Printre localizări ni se citează: „Floarea de răsură” și „Ziua Dochiei” de M. Sadoveanu; „Greva femeilor”, „Un pahar de ceai”, de autori și localizatori... necunoscuți.

Dintre traduceri se vor juca: „Necredincioasa” de Roberto Braco, „Disciplina” de Frantz von Couring, „O fetiță” de A. Schnitzler, „Vinovat” de Richard Voss, „In serviciul patriei” de Henri Lavedan, „Poli-che”, de Henri Bataille; apoi: „Manevrele” de Moser, „Mihail Strogoff, curierul țarului”, de Jules Verne, „Otello” de Shachpeare etc. etc.

*

„Manasse” e iarăși în discuție. Incidentele la care dă naștere îi face o reclamă de care nu se bucură nici o piesă românească. De aici și părerea extremă, până la absurd, pe care se silesc s'o răspândească vre-o câțiva publiciști interesați că e, nici mai mult nici mai puțin, decât „cea mai bună piesă românească...”

Di Davila, directorul teatrului național bucureștean, o pusese pe afiș. O serioasă agitație a studenților însă îl pune în neplăcuta pozițiune de a scoate de pe afiș tot așa de frumos precum o pusese. Și de aici, iarăși discuție.

Dacă piesa e așa de bună precum ni se spune, am întreba pe d. Davila: pentruce atunci când d-sa era directorul unei companii artistice particulare nu i-a

În această cronică ne vom permite a abuza de binevoitoarea solitudine a cetitorilor „Românului”, ocupându-ne numai și numai de fapte și lucruri cari-s în strânsă legătură cu arta teatrală românească, așa cum se manifestă sau pretinde să se manifeste în regatul liber. Aceste incursiuni de ordin artistic suntem încurajați să le facem, cu atât mai mult cu cât publicul ardelean, ne place să credem că se află sub impresia puternicelor emoții artistice produse de spectacolele alese ale eroice trupe „Victor Antonescu”. Zicem „eroice”, pentrucă într'adevăr e un eroism pentru trupa dlui Victor Antonescu să îndrăznească de a pași semeț pe drumul deschis de neuitații Millo și Pascaly, și pe care spini și ciulinii maghiari s'au încercat nu numai odată să-l închidă...

În seara zilei de Sâmbătă 12 Octombrie — după o prea obositoare și mai ales prea mult costisitoare stagiune a operetei „Grigoriu” — s'a inaugurat stagiunea 1913—1914 a societății dramatice locale. În anul trecut, primele spectacole ale stagiunii au fost închinete memoriei neintrecutului maestru Caragiale; în anul acesta, primul spectacol al noiei stagiuni a fost consacrat duiosului poet al Ardealului, blândului Șt. O. Iosif. Ne-a părăsit de curând și în mijlocul unor mari frământări — încăt, era și firesc ca, după liniștirea acestor frământări, cel dintâi gând al nostru să se îndrepte către dânsul, fericit inspiratului autor al frumosului marș „La Arme”.

Din acest punct de vedere mai ales, de sigur, expresia celei mai desăvârșite grațitudinii trebuie să se îndrepte către talentatul prozator d. Mihail Sadoveanu, directorul teatrului național din Iași, care a avut o minunat de potrivită idee luând această pioasă inițiativă.

S'a jucat cunoscuta dramă istorică în versuri „Zorile” — care e fixarea unui înălțător și tragic episod din vremea epopeicelor sguuirii dela 1848.

În prada celei mai mari neliniști, mărită și de intemperiiile unei nopți ploioase și brăzdate de fulgere, soția și mama părintelui Dan se rugau stăruitor Celui de sus să li-l aducă sănătos pe cel așteptat de pe unde îl alun-gase urgia prigonitorilor haini. Deodată, un glas șoptitor se aude la ușă: e părintele, care a venit pe furis în puterea nopții să-și vadă pe Iustina și copilășul lor Ionică. Dar ochiul insetat de poftă bestială al căpitanului de panduri Gabor, ce pândea în fiecare seară mișcările preotesei Iustina, l'a văzut pe părintele Dan când a intrat în casă. Și în timp ce, înlăuntru, părintele asculta îngrozit pe mama Anisia, un suflet și jumătate de românească, povestindu-i amănuntele înfiorătoare ale uciderii în altar de către unguri a tatălui său; — afară, ticălosul Gabor își alcătuisese acum un demonic plan de a putea înfrânge virtutea de oțel a Iustinei. Profită de o clipă în care părintele și mama Anisia se retrăseseră cu Ionică într'o odaie alăturată, intră hotărât în casă și în chip brutal arată Iustinei — mai mult moartă de spaimă — că dacă nu răspunde dragostei sale pătimase va ști să se răsună, căci îl are pe părintele „în mână”. Credincioasa preoteasă, deși îngrozită de soarta care îi așteaptă pe toți ai ei în acest caz, respinge însă categoric propunerile lui Gabor și cade apoi leșinată. Casa e inundată imediat după scena asta de panduri, cari, după o încercare de rezistență din partea acelei femei cu suflet bărbătesc, bătrâna preoteasă mama Anisia, arestează pe părintele Dan.

Actul al doilea se desfășură în temniță. După o duioasă scenă, întretăiată de suspinele dureroase ale apropiatei despărțiri, scenă care are loc între părintele Dan și soția sa — intervine în acțiune comitele Árpád de Niary. În baza faptului că fuseseră colegi de școală și, pe atunci, vânosul pui de valah scăpase odată dela un înec pe plâpândul fiu de nemes, acesta, devenit acum mare moșier și având trecere în cercurile superioare, vine să-i propună părintelui Dan un plan de fugă, pe care el se oferă să i-o îlesnească. Precum e și de așteptat, părintele Dan refuză în mod demn propunerea ce i se face, pentrucă, precum foarte bine raționează, acceptând binele ce i se oferă de un dusman al neamului său, ar însemna să abdice dela datoria ce o are de a lupta și în viitor pentru valorificarea drepturilor românești, încălcate sălbatec de unguri. La aceste cuvinte cinstite ale preotului român, pe cale de a fi martirizat pentru credința față de poporul al cărui frunțas este, trușășului nemes îl sare... tandura. Urmează un dialog admirabil, un adevărat duel de cuvinte tăioase, între reprezentanții celor două nații, una oprimată și alta oprimantă, în care se desbete în chip viu întregul dureros proces de revindicare a poporului român față

dat atențiunea pe care astăzi pretinde că o merită? Și de ce nici acum nu se găsește vre-un teatru particular care s'o cultive în raport cu calitățile ce pretind unii că le posedă această piesă?

Studentii au cerut ca ea să nu fie jucată pe scena teatrului național pentru că „Manasse” cuprinde pasaje tendențios jignitoare sentimentelor noastre românești.

Mai cunoaștem o piesă „tendențioasă”, cea mai bună a lui Alexandri, „Lipitorile satelor”. Pentru ce o înalță sistematic d. Davila de pe afiș, pretextând că e... „antisemită”? Și de ce n'ar permite atunci d-sa și ceilalți apreciatori extaziați ai lui „Manasse”, că și studentii să ceară înlăturarea acestei piese cel puțin pentru același motiv: că e „antiromânească”?

Astea-s doar simple nedumeriri, asupra cărora bine ar face d. Davila dacă ne-ar clarifica...

St. P. Moldovanu.

CRONICA ȘCOLARĂ

Lămurire.

— Reuniunea Învățătorilor Români Sălăgenii. —

Deodată cu condamnarea învățătorului d. Dariu Pop, „Românul” în patru numere consecutive (216—219) din nou se ocupă cu Reuniunea noastră, respective cu învățătorimea Sălăgeană. Incepe cu adunarea generală din Giurtelec — 23 Iunie 1912 — și face o reprivire asupra evenimentelor de atunci și până azi.

Cu trecutul, care la timpul său s'a discutat îndeajuns în ziarele noastre, nu voi să mă ocup; trebuie însă să lămuresc acțiunea noastră, a Sălăgenilor în timpul din urmă, căci după cum zice d. corespondent al „Românului” „...suntem și cu noul președinte tot acolo unde eram la 1912: într'un hal îngrijitor”.

Cu toate că adunarea din Giurtelec a fost declarată de „un taifun scârbos”, de „un adevărat scandal”, și pe lângă toate păcatele comise acolo, a avut totuși *trei momente destul de însemnate*, cari ne lasă a crede, că învățătorimea Sălăgeană nu e chiar așa precum s'a spus și se spune.

Să vedem numai.

a) În adunarea din chestiune s'a ținut și o conferință populară — „Rostul școlii”. „...O disertație bine reușită care a captivat atențiunea publicului până la sfârșit (Românul nr. 133 din 17/30 VI. 1912), prin care se „...indeamnă poporul ca să sprijinească școala și pe învățător întru împlinirea datoriilor, trimitând băteii regulat la școală și îndemnându-i să învețe. Cei, cari au ieșit din școală să-și aboneze ziare românești din cari pot să știe cine le vrea binele și cine le e dușman și să se înscrie de membri ajutători ai „Asociațiunii” cu taxa de 2 cor., de unde vor primi cărți bune și folositoare etc. (G. Trans. nr. 142 din 28 VI. 1912).

b) În ședința a II-a, urmând raportul comisiei pentru examinarea raportului general al comitetului central al Reuniunii „...Alex. Manu, după o introducere în care arată activitatea Reuniunii în ultimul an află de dorit: a) Comitetul central să vină înaintea adunării generale cu propuneri concrete și pe deplin motivate la toate propunerile ce i se înaintază etc. (G. Trans. nr. 144 I(14) VII. 1912, și Proc. verbal).

c) S'a mai accentuat în acea adunare, că după ce Reuniunile inv. gr. cat. din provincia metropolitană a Blajului au proiectat înființarea „Alianței” lor, care până în zilele acelea n'a luat ființă, comitetul central să invite factorii competenți în chestiune, ca Alianța învățătorilor gr. cat. din arhidieceza Blajului să se înființeze.

Aceste trei sunt acele momente, la cari m'am cugetat atunci, când am rostit discursul meu de deschidere, în adunarea ce am prezidat ast-am pentru primadată. La aceste s'au referit deci cuvintele acum excepționate și altcum tălmăcite de d. corespondent.

Dar să vedem ce a lucrat Reuniunea în timpul din urmă.

În adunarea extraordinară din Tigani (3 II 1913) cu mare însufletire se alege de *membru onor* „Asociațiunea”, căutând și dorind a avea prin aceasta o legătură cu cea mai mare instituție culturală românească; se decide convocarea unei conferințe a delegaților tuturor Reun. inv. r. din țară primo-*loco* cu scopul de a-și ridica glasul împotriva proiectului de lege al fostului ministru Zichy, apoi a se sfătui pentru o organizare generală a învățătorilor români din țară.

A urmat adunarea generală ordinară (10 VII 1913). Aici comitetul nou își prezintă raportul general și programul de muncă pe anul ce urmează (conform deciziei din Giurtelec).

lata ce se zice în acel raport: „...Avem nădejdea că vom fi înțeleși, mai ales în împrejurările în cari trăim azi, când Reuniunea simte o datorie a afla pentru membrii ei acelea mijloace, cu ajutorul cărora și-ar putea îndeplini cu mai multă ușurință chemarea față de susținătorii ei.

„Aceste mijloace deocamdată ar fi următoarele:

„1. Înființarea unei *biblioteci* moderne centrale, pentru care ar fi de a se procura în primul loc cărți istorice, literare, sociologice economice etc. Aceste cărți s'ar distribui spre citire membrilor ordinari gratuit.

„2. Al doilea mijloc de a contribui la educația învățătorimii noastre sunt *conferințele* (disertațiuni, descrieri, conferințe pedagogice etc.) având spre acest scop a-și concentra membrii toate forțele spiritual-materiale, nu numai în jurul planului de învățământ, ci mai mult pentru studiul sistematic al științei pedagogice.

Prin aceste mijloace Reuniunea și-ar face datoria față numai de susținătorii, membrii ei.

„Dar în vremea ce ne gândim la noi și la ale noastre, să ne vină în minte și aceea, că scopul Reuniunii, pe lângă cele zise până aci, ar mai fi, și credem că și este: deșteptarea interesului comun față de cauza învățământului, de a munci adecă pentru răspândirea învățământului în popor, a-l aduce la gradul de cunoștință, ca poporul, singur el să fie în stare a judeca și recunoască lipsa cărții, a învățării, adecă a școlii. Și dacă ne-asucces primul pas, să fim siguri, că poporul, care azi, în școli și în învățători vede pe dușmanul de care nu poate scăpa, va ști pretui importanța mare a școlii; va da atențiunea cuvenită reprezentanților ei: învățătorilor. Și când ne-am câștigat *încrederea* poporului, care este cea mai sigură chezuială pentru un viitor mai bun, am pus fundamentul cel mai solid pentru existența noastră, respective a școlii românești.

„Singurele mijloace cu cari putem veni în ajutorul poporului, le aflăm de bune următoarele:

„a) Și aici în primul loc amintim înființarea *bibliotecilor populare*, cu și prin Asociațiune, care pentru astfel de biblioteci, trimite gratuit, în fiecare lună câte o broșură din „Biblioteca populară a Asociațiunii”. *Învățătorii vor premerge cu exemplul și vor câștiga cât mai multi membri ajutători pentru Asociațiune.*

„b) *Prelegerile populare* la sate cu ocaziunea adunărilor generale, cercuale și cu toate ocaziunile binevenite. Astfel de prelegeri populare ar fi de a se ține sistematic, în toate despărțimintele. Inceputul va fi greu, dar când s'a împrietenit poporul, și a văzut și rezultatul moral al astorfel de conferințe adunările Reuniunii noastre vor fi zile de sărbătoare și nu se va găsi comună ai cărei locuitori să nu dorească a ne avea pe o zi baremi, în mijlocul lor, să asculte învățătorii mult prețuite ale adevăraților învățători.

„Cu ajutorul unui asemenea program de muncă, nădăjdum, că Reuniunea noastră, în scurtă vreme, își va răscumpăra o parte însemnată din datoriile pe cari i-le impun statutele. Pentru a putea duce la bun sfârșit o asemenea activitate, se recere, ca toți învățătorii — membri să desfășoare o hârnicie neîntreruptă, conștientă și energică”.

Aceste sunt intențiunile, cari ne călăuzesc în conducerea Reuniunii și din expunerea lor, On. adunare generală poate aprecia și înțelege mai cu ușurință spiritul și direcțiunea în care s'a desfășurat, respective se va desfășura activitatea Reuniunii noastre”.

În această adunare Reuniunea se înscrie de *membru ordinar* al „Asociațiunii” sperând astfel o legătură și mai strânsă cu această instituție culturală; se decide lansarea unui apel către învățători, ca aceștia, între marginile posibilității să țină conferințe populare cu toate ocaziunile binevenite etc.

Comitetul central în ședința sa din 16 Octombrie a. c. protestează energic contra tendențioasei proceduri a „Alianței învățătorilor maghiari” față de învățătorii români; lansează apel ca în serile lungi de iarnă, să se sistematizeze — unde numai se poate — cursuri de analfeți etc.

Aceasta este dle Redactor pe scurt activitatea din timpul din urmă a Reuniunii noastre și viitorul ei program de muncă la care are să lucreze cu toată puterea.

Intreb pe d. corespondent al „Românului”: *sunt aceste idei greșite și rădăcirea aceasta din urmă este tot așa de mare ca și cea dintâi?*

Pentru ce atâta răutate față de noi și până când va merge aceasta tot așa?

Simeon Oros,

președ. „Reun. Inv. Rom. Sălăgeni”.

Ultima reprezentație a trupei Antonescu.

Arad, 30 Octombrie.

În fața sălii în care nu mai era un singur loc liber, trupa Antonescu a dat ultima reprezentație în orașul nostru. S'a jucat „Puiculița” comedie într'un act tradusă din franțuzește. Subiectul piesei:

Un tânăr care întreține relațiuni cu o oarecare cântăreață, vrea să se însoare. Pentru acest lucru are nevoie să rupă relațiunile cu cântăreața și să-și ia corespondența. Roagă pe un prieten al său, Leon, să-i facă acest serviciu. Cântăreața sta însă, în aceeași casă cu viitoarea logodnică, dna Schatney. Leon greșete etajul și 'n loc să nimerească la cântăreață, nimerește la logodnică. Aceasta află ce poamă e viitorul ei logodnic. Urmează o serie de scene comice cari se termină cu căsătoria lui Leon cu dna Schatney care e milionară.

În această comedie ușoară rolul dnei Schatney l'a jucat doamna Antonescu împrumutându-i cunoscutele-i calități în toată varietatea lor, trăind intenționațiu viața personajului. Dsoara El. Sterescu și d. Costescu în rolul lui Leon au jucat în această comedie roluri cari le-am putut desvâli calitățile remarcabile. D. Costescu a știut prinde bine viața bietului Leon, care 'n ore libere suferă de slăbiciunea „inspirațiilor” literare.

A urmat „Noapte furtunoasă” comedie în două acte de I. L. Caragiale. Subiectul:

Jupân Dumitrache, Titrică-Inimă rea, cherestegiu și căpitan în „gardia civică”, ține la „onorul lui de familist”.

În consecință e foarte neliniștit de ochiadele pe cari le aruncă spre masa lor d. Rică Ventureano, arhivar la judecătoria de ocol „studinte în drept și publicist”, de câte ori Jupân Dumitrache merge la grădina la „Junion” cu soția sa coana Veta și cumnată-sa Zita Jupân Dumitrache credea că ochiadele erau adresate coanei Veta.

El destălmuește neliniștea amicului său politic Ipingescu, și pe de altă parte când, în calitate de căpitan de „gardie” face de „rond” încredințază, onorul său de familist țeghetarului său Chiriac, care însă are totmai cusurul că e consolator al coanei Veta, în absența soțului ei!

Intr'o seară — Jupân Dumitrache fiind de rond și Chiriac culcat, iată că intră la coana Veta d. Rică Ventureano. El crede că a intrat în casă la Zita, află însă curând că a greșit, adresa. Zita i-a dat adresa prin Spiridon, băiatul de prăvălie al lui Jupân Dumitrache și i-a indicat No. 9. Casa lui Jupân Dumitrache e însă No. 6, tablăta numai a fost răsturnată și arată No. 9!...

Iată că pe când d. Rică Ventureano se află incurcat în odaie la coana Veta, Jupân Dumitrache și „amicul său politic” Ipingescu trecu cu „rondul” și-l zăresc.

Acum: pe el! Jupân Dumitrache și Ipingescu dau năvală în casă. Coana Veta expediază pe Rică pe fereastră. Jupân Dumitrache și Ipingescu coboară după el.

Rică revine pe fereastră și cere lui Spiridon să-l scape.

Dar Jupân Dumitrache, Ipingescu, Chiriac, sculat din somn au baricadat toate ieșirile și când să iasă pe una din uși, îl întâmpină Jupân Dumitrache cu sabia scoasă, la alta Chiriac cu baioneta în pușcă, la alta Ipingescu tot cu sabia scoasă.

Dar Ipingescu l'a recunoscut! E dl Ventureano, unul „d'ai noștri”, care combate la „Vocea patriotului național”.

Coana Veta explică lucrurile că d. Rică Ventureano e amoretat de sora ei, Zita căreia îi arunca ochiade la „Junron”.

Jupân Dumitrache mulțumit consimte la unirea dlui Ventureano cu Zita.

Se credea că această comedie legată de viața mahalalelor bucureștene nu va putea încălzi publicul dela noi, cu toate că diletanții sunt ade-

scori dispu

vănene.

În repre

furtunoasă

al lui Brez

plare, au a

curescu în

calități de

lui Chiriac,

mitrache și

joc frumos

Înainte

câteva cuv

și director

talitate.

După r

sala mare

fost sărbăt

A vorbi

tor Antone

mâni s'au

străine. În

Antonescu.

A urma

După c

unde se b

pei Anton

ceilalți ca

tat și noi.

episcopul

mit pe uni

românești

Le ură

dere în c

Iti

Alba-I

Braso

vrie n.

(Joi p

Lugoj

Caran

10 Noem

Lugoj

Mercu

Brad:

Abrud

Luni

Orade

rie n.

Șimle

Luni

Beiuș

Joi p

Blaj:

INI

Mers

vreme m

curi plo

Prog

părițile

Tem

Func

anunță:

Orăzii-r

ma de

percept

perpetu

talul ce

conferin

rezerva

obținere

tăi pre

datorul

Încă

fundati

slujitor

putință

seori dispuși s'o joace în unele orașe transilvănene.

În reprezentația din seara asta „O noapte furtunoasă” a avut desăvârșit succes. Micul rol al lui Brezeanu, frazele lui aruncate la întâmplare, au avut un mare efect. Dna Maria Ciurescu în rolul coanei Veta a dovedit aceleași calități de mare artistă, d. Mărculescu în rolul lui Chiriac, d. Georgescu în rolul lui jupân Dumitrache și d. Antonescu și-au luat printr'un joc frumos adio dela noi.

Înainte de reprezentație d. Antonescu prin câteva cuvinte a mulțumit primarului Varjassy și directorului teatrului unguresc pentru ospitalitate.

După reprezentație publicul s'a intrunit în sala mare dela „Crucea-albă”, unde artiștii au fost sărbătoriți.

A vorbit d. Vasile Goldiș spunând că d. Victor Antonescu mobilizând o trupă de artiști români s'au deschis în fața lor porțile unei culturi străine. În aceiași termeni calzi a răspuns d. Antonescu.

A urmat dans.

După o petrecere de trei zile în orașul nostru unde se bucură de toate simpatiile, artiștii trupeii Antonescu ne părăsesc, pentru a cerceta pe ceilalți cari îi așteaptă tot așa cum i-am așteptat și noi. Azi artiștii au luat prânzul la I. P. Sa episcopul I. Papp, care s'a bucurat că poate primi pe unii dintre cei mai străluciți artiști ai țării românești.

Le urăm drum bun și ne gândim la o revedere în care ne-or găsi mai pretgătiți poate.

Itinerarul turneului Antonescu.

Alba-Iulia: Duminecă 2 Noembrie n.
Brașov: Luni 3, Marti 4, Mercuri 5 Noembrie n.

(Joi plecare spre Lugoj).
Lugoj: Vineri 7 Noembrie n.
Caransebeș: Sâmbătă 8, Duminecă 9, Luni 10 Noembrie n.

Lugoj: Marti 11 Noembrie n.
Mercuri plecare spre Brad.
Brad: Joi 13, Vineri 14 Noembrie n.
Abrud: Sâmbătă 15, Duminecă 16 Noembrie n.
Luni plecare spre Oradea-mare.

Oradea-mare: Marti 18, Mercuri 19 Noembrie n.

Șimleul Silvaniei: Joi 20, Vineri 21 Nov.
Luni plecare spre Beiuș.

Beiuș: Marti 25, Mercuri 26 Noembrie n.
Joi plecare spre Blaj.

Blaj: Vineri 28 Noembrie n.

INFORMAȚIUNI

Arad, 30 Octombrie 1913.

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță vreme moderată în părțile apusene pe unele locuri ploi.

Prognostic telegrafic: Vreme moderată, în părțile apusene pe unele locuri ploi.
Temperatura la amiază a fost 15.0 C.

Fundațiune umanitară. „Unirea” dela Blaj anunță: P. S. Sa Dr. Demetriu Radu, Episcopul Orăzii-mari, a depus în săptămâna trecută suma de 27.000 coroane, în hârtii de valoare, la perceptoratul regesc din Lugoj, ca fundațiune perpetuă pentru un pat peste anul întreg în spitalul cel nou comitatens din Lugoj. Dreptul de conferire a favorului acestui pat fondatorul l-a rezervat Episcopului Lugojului după timp. La obținerea favorului sunt îndreptățiți la locul întâi preoții bolnavi ai acelei dieceze, unde fondatorul a păstorit, cum se știe, șase ani.

Încât știm, la noi este cea dintâi o asemenea fundațiune umanitară, menită a alina suferințele slujitorilor sfântului Altar, ajunși la zile de neputință. Și suspinurile celor ce vor beneficia de

acest favor, suntem siguri, vor vesti pe vecie sentimentele de milă isvorite din inima bunului Arhiereu.

Vizita familiei princiare române la Viena. Despre vizita recentă a familiei princiare române, se mai anunță din Viena următoarele: O delegație de zece dame române, conduse de d. Sterie Ciurcu, a vizitat pe prințesa Maria. Delegația era formată din cele două fiice ale dlui Ciurcu, trei fiice ale dlui Aurel Popovici, d-rele Turcu, Cuparencu, Leményi, Ustuleac și Munteanu.

D-șoara Popovici a dat principesei Maria, iar d-șoara Ciureu, principesei Elisabeta câte o splendidă jerbă de flori. Prințesele s'au întretinut o jumătate oră cu membrele delegației.

Prințesele Ferdinand a făcut la orele 4 o vizită prelungă contelui Berchtold la ministerul de externe.

Împăratul Francisc Iosif făcând o vizită principilor moștenitori români îmbrăcase uniforma regimentului său 1 de infanterie, principele moștenitor și principele Carol, purtând uniforma românească, au salutat pe monarh în vestibul mulțumindu-i călduros pentru vizita sa. Bătrânul suveran s'a dus apoi în apartamentele principilor unde a urât bunăvenire principesei moștenitoare și celorlalți principii. Convorbirea a finit peste o jumătate de oră.

Mulțimea a făcut ovațiuni suveranului când a părăsit hotelul.

Principii României au plecat la orele 4.50 seara spre București.

Deși vizita făcută avea un caracter pur privat, arhiducele Francisc Ferdinand și ducesa de Hohenberg au venit la gară de unde și-au luat rămas bun dela principii României în chipul cel mai cordial. Se mai aflau la gară primul locotenent baronul Bawel Ramningen, nepotul principesei, Frederic de Hanovre, însărcinatul de afaceri român Carp cu soția, secretarii de legațiune Ghermani și Telemac, atașatul militar Eremia cu soția, consulul general român Schiif, consulul Arnold, Principele Ferdinand purta uniforma de colonel a regimentului său de infanterie austro-ungar.

Principii moștenitori erau foarte mulțumiți de atențiunea deosebită a arhiducelui Francisc Ferdinand și soției sale. Principii au convorbit întin. Arhiducele și ducesa și-au însoțit oaspeții până la vagonul salon și au așteptat până când trenul a dispărut. Dela portiera vagonului principii români mulțămese.

Un nobil dar al dlui Victor Antonescu. Sărbătoritul nostru artist dramatic, d. Victor Antonescu, directorul trupei teatrale bucureștene, a plătit azi administrației noastre, pe un an întreg, 12 abonamente la „Poporul Român”, cu destinație pentru 12 plugari români vrednici. Gestul acesta e de-o forță superioară.

Rescumpărare. Preacuvioșia Sa domnul arhimandrit și vicariu arhiepiscopesc, Dr. Ilarion Pușcariu, și-a rescumpărat felicitările de ziua Sa onomastică contribuind cu 25 coroane pentru fondul ziaristilor români și cu 25 cor. la colecta pentru monumentul lui Vlaicu.

În amintirea lui Vlaicu. Luni s'a slujit în comuna Ilteu un parastas pentru sufletul lui Aurel Vlaicu. A oficiat Sfinția Sa părintele Augustin Grozescu. Tărani mulți au luat parte la această ceremonie de pietate pentru marele dispărut.

Logodnă. D-șoara Felicia Ghimbeșian, fiica notarului cercual din Roșia (com. Bihor) și dl Aurel Coșciuc, conferențiarul agronomic al „Asociațiunii” din Sibiu logodiți. Cu acest prilej au trimis la administrația noastră 20 cor. pentru fondul ziaristilor.

Felicitările noastre!
Situația ofițerilor germani. Un distins publicist american, care a trăit câțiva ani în Germania, publică într'o importantă revistă din New-York un articol asupra situației ofițerilor germani.

Publicistul susține că 60 la sută din ofițeri sunt plini de datorii, la discreția cămătarilor și expuși să-și sfârșească viața în plină aventură.

Acești ofițeri au contractat apoi obiceiul luxului și al depravării; ofițerul german e arivist și idealul lui e să ducă un trai de prinț.

Da aceea — trage concluzia publicistul american — se petrec atâtea scandaluri în lumea militară germană.

România și Bulgaria. „Berliner Morgenblatt” publicase acum câteva zile un articol intitulat „Dela Sofia la București”, datorit corespondentului său special, Mueller, iar azi publică un nou articol: „București — Sinaia”. În ambele articole corespondentul vorbește despre impresiunile câștigate în România pe care comparând-o cu Bulgaria o găsește superioară din toate punctele de vedere.

Nouile construcții navale ale Rusiei. Cu prilejul terminării lucrărilor comitetului special de marină, președintele lui, marele duce Alexandru Mihailovici, a primit un rescript imperial amintind rezultatele obținute cu construirea 18 torpiloare de escadre dintre cari cel din urma „Novok” este un capod'operă de tehnică modernă ca și cele 4 submarine construite și exprimând înalta sa grațitudine.

Sufragetele și americanii. Se știe că în Anglia sufragetele duc o înverșunată campanie împotriva guvernului și a... sergenților de stradă.

Acești sergenți, au niște obiceiuri foarte medievale; răpesc fetele — sufragete, dar asta n'ar fi tocmai neplăcut pentru sufragete, cari înainte de a fi sufragete sunt femei, — faptul neplăcut și lipsit de cavaleries e că ei le conduc la închisoare.

Sufragetele au luat obiceiul să refuze hrana și vai de bieții medici și gardieni cari sunt obligați să furnizeze recalcitrantelor alimentația forțată!

Dar, americanii sunt mai teribili și mai practici decât englezii. Zilele trecute, a fugit din Anglia miss Pankhurst — una din căpeteniile sufragetelor și a debarcat la New-York.

Or, autoritățile din New-York, au considerat-o „nedorită” (indezirabilă) și au pus-o într'o luxoasă celulă, până când un transatlantic o va transporta în Europa. Ce și-a zis miss Pankhurst?

Să refuz mâncarea și poate autoritățile se vor înduioșa...

Miss Pankhurst n'a cunoscut temperamentul americanului.

Un gardian îi aducea de trei ori pe zi mâncare și... nu manifesta nici o surprindere că mâncările rămăneau neatînse de gurița sufragetei.

A doua zi miss Pankhurst oarecum intrigată de această indiferență, a spus gardianului:

— Nu vezi că eu nu mănânc nimic?

— Am băgat de seamă...

— Și... ce zici?

— Ce să zic... poate vă doare stomacul... sunteți suferindă...

— Dar nu, sunt sănătoasă, am stomac care funcționează în condițiuni excelente...

— Atunci ați făcut vre-un pariu...

— Nu. Refuz mâncarea din cauze politice...

În modul acesta protestez împotriva arestării mele și sper că șefii d-tale se vor înduioșa...

Gardianul a comunicat cazul șefului său și acesta a răspuns pe un ton flegmatic:
„Nu putem constrânge libertatea unei femei până acolo...”

Să respectăm dorința d-șoarei și în ziua morții sale, vom lua măsurile necesare pentru înmormântare”.

Consecința:

Sufrageta a început să mănânce cu poftă...

x Expoziția de covoare. Expoziția de covoare din palatul cultural conține bucăți de mare valoare, adevărate bogății ale Orientului, așezate cu multă artă. Expoziția, care a fost deschisă de d. Arpad Varjassy, are zilnic foarte numeroși vizitatori. Explicații dă vizitatorilor expertul covoarelor orientale d. Sándor Domán.

ECONOMIE

Bursa de cereale din Budapesta.

(După 50 kgr.)

— 30 Octombrie.

Grâu pe Aprilie 1914	11.38
Secară pe Aprilie 1914	9.01
Ovăs pe Aprilie 1914	7.42
Porumb pe Mai 1914	6.28

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Căutăm un
conducător de afaceri,

care să provadă atât agendele de cancelare, cât și conducerea afacerilor afară de cancelare.

Postul să se ocupe cu 1 Decembrie a. c., iar ofertele să se înainteze institutului până în 15 Noembrie.

Salariu după învoire.

„PRUNA”

societate pe acții industrială și comercială
în Marosillye.
(Pu 1510)

Vindem cu prețuri moderate dela 100 l. în sus

Rachie de prune

de toamnă curată, iar dela 25 litre în sus

Rachie destilată

(întoarsă) de prune și coarne.

„PRUNA”

societate pe acții industrială și comercială
în Marosillye.
(Pu 1511)

Un scriitor — dactilograf

care să vorbească limba românească află aplicare imediată la:

Dr. Sebestyén József

advocat, Borosineu (Borosjenő).

1521

Aducem la cunoștința on. public, localitățile le-am mutat în palatul baronului Bohus.

Aradi Ipar- és Népbank.

1520

Bătăturile,

scortosenia pielii, urciorii de pe mâni și din față încetează în decurs de 1 zi dacă folosiți

„CANNABIN”
1 sticlă 1 cor., francată
1 coroaună 40 fil., 3 sticle
franco 3 cor. De vânzare

la farmacia TÖRÖK, Budapesta, Király-u. 12 și la pregătitor: Dr. E. FLESCHE, farmacie la „COROANĂ” în Győr

Restaurantul „Gambrinus”,

este renovat radical și aranjat cu confort modern; bucătărie excelentă, vinuri curate excelente, prețuri moderate. — Săli speciale.

Sa 1891

Cu stîmă: SZALAY IMRE, ospătar.

Radó Gyula

magazin de pardesiuri pentru dame

ARAD.

Mi-a sosit un foarte bogat asortiment de

noutăți pentru

toamnă și iarnă

și anume:

**Raglance engleze,
Raglance jumătate lungi,
Pardesiuri moderne pentru dame,**

**Rocuri de plisea și
Caracul,**

**Pardesiuri Broecat,
Rocuri pentru teatru,**

**Blăni engleze,
Pardesiuri de lână,**

**Rocuri pentru fete,
Rocuri pentru copii,**

**Costumuri engleze,
Talii moderne,**

Halaturi,

Jipoane moderne,

Haine de doliu și talii de doliu.

Prețuri fixe! (Ra 1401) Telefon 238.

Komáromy Sándorné
atelier de corsete

Murăș-Oșorhelu (Marosvásárhely)
str. Szentgyörgy nr. 6, etaj.

(Lângă hotelul M éder).
Cel mai cunoscut atelier.
Numeroase scrisori de recunoștință precum și experiențele câștigate în decurs de 15 ani dovedesc croiul modern al corsetelor executate în atelierul meu.
Corsete parisiene și mare asortiment de îndreptătoare. Reparatări se primesc. Sală specială pentru încercare. Comenzile din provincie se exec. prompt și conștițios.

(Ko 586—30)

La Librăria „CONCORDIA”
ARAD, str. Deák Ferenc nr. 20.

Se află de vânzare următoarele noutăți literare:

Stelian I Constantinescu, profesor. *Din problemele educației. Studii din psihologie și pedagogie* Prețul 3 cor. plus 20 fil. porto.

Eugen Todie. *Robii pământului*. Cor. 1.50, plus 20 fil. porto.

Bibl. teatrală nr. 31. *Farmacistul*, comedie într'un act de Max Maurey, 32 fil. plus 5 fileri porto.

Bibl. teatrală nr. 35 *O repetiție*, dialog Localizată de Mariina Bocu, 20 fil.

Onoto Watana. *Priveghitoarea japoneză*. Roman din viața japoneză. Trad. de I. Constantinescu-Delabaia. (Bibl. Flacăra). Prețul 60 fil. plus 5 fil. porto.

Bibl. Steaua. *Boatele ochilor și îngrijirea lor* de Dr. G. Stănculeanu, 20 fil. plus 5 fil. porto.

Bibl. Steaua nr. 36. *Snoave*, 20 fil. plus 5 fil. porto.

L. Tolstoi. *Pamfil și Iuliu*. Povestire din timpurile întâilor creștini. Bibl. pentru toți nri 802 30 fil.

Victor Hugo. *Legenda frumosului Pecopin și a frumoasei Baldui* 30 fil.

Ion Gorun. *Știi românește?* 30 fil.

Em. Grigorovitz și W. Ghil. *Dicționar german-român*. Ediția II. Cor. 3.60.

Alphonse Daudet. Fromont și Risler. *Moravuri pariziene*. Roman premiat de Academia Franceză. Cor. 1.20, plus 20 fil. porto.

H. de Balzac. *Moș Goriot*, 90 fil. plus 10 fil. porto.

Cea mai potrivită carte pentru copii:
Contesa de Segur. *Povestiri cu zâne*. (Cu multe ilustrații) trad. de Ludovic Daus 90 fil. plus 10 fil. porto.

Pentru copii. Edmondo de Amicis. *Cuore*. (Inimă de copil) Ediție nouă și complet ilustrată. Bibl. pentru toți nri 426—429, Cor. 1.20, plus 10 fil. porto.

Vasile Conta. *Încercări de metafizică materialistă*. Bibl. pentru toți nri 863—864, 60 fil. plus 10 fil. porto.

Wilhelm Hauff, *Cerșetoarea dela podul Artelor*. Bibl. pentru toți nri 806—807, 60 fil. plus 10 fil. porto.

Dr. Gustave Le Bon. *Nașterea și moartea Materiei*, 30 fil. plus 5 fil. porto.

La Arme. Cor-Mars. *Versuri de St. O. Iosif*. Muzica de baritonul C. E. Petrescu. Prețul 1 cor. plus 10 fil. porto.

Ediția III a hărții teritoriului de reintregirea Dobrogei românești, cu una graniță fixată definitiv și exact conform protocolului din tratatul de pace încheiat la 28 Iulie 1913 Prețul franco 50 fil.

Cel mai natural și cel mai modern miros de flori este

„Rosa Centifolia”

1 sticlă 5 —, 7.50 și 12 cor.

De vânzare la:

Török Andor és Társa
drogherie

Arad, bulev. Andrássy nr. 20.

(To 1369)

PRIMA TURNĂTORIE DE CLOPOTE. TELEFON 77—51.

Juristics Márton

BUDAPESTA, Rózsa-u. 51 — 53.

Execută orice lucrare în aceasta branșă: expediază clopote excelente cu tonuri curate și pline, rețornă clopote vechi, remontează clopote vechi pe coroane învârtitoare din fer vărsat sistem Pozdech, eventual pe coroană învârtitoare din fer făurit. Schimbă limbi învechite etc. Execută staturi drepte și orizontale din fer de clopote, cu prețuri moderate. — Cu prospecte servesc cu plăcere.

Mai departe execut tot felul de aranjamente complete pentru ateliere de lăcătușerie și făurărie.

motor de clopote și fabricant de șaluri pentru clopote (Ju 981)

Cea mai bună carte bisericească!

CANTORUL BISERICESC

sau cuprinsul vecerniei, utreniei liturgiei pe 8 glasuri, împreună cu rânduală serviciului tuturor sărbătorilor de pe întreg anul și a tipicului bisericesc. Aranjat de învățătorul **George Bujigan**. Aceasta carte nu trebuie să lipsească din nici o biserică, precum din nici o casă creștină. Cu peste 450 pagini. Prețul unui exemplar broșat e 10 cor., legat în pânză 12 cor., în pele 14 cor.

De vânzare la:

Librăria „CONCORDIA” (Tribuna), ARAD, strada Deák-Ferenc nr. 20.

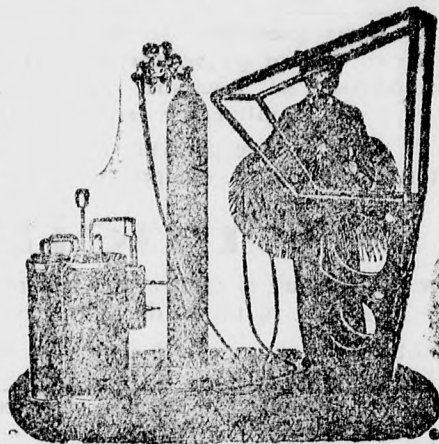
Prima fabrică pentru lipit și tălat cu autogen.

Körmendy Ferencz és Tsa

BUDAPESTA, IX. Utóci út 117 szám.
Telefon 29—59.)

Invenție ungurească, brevet propriu!
Pistolul cu penește! Pistolul nu se încălzește!

Specialități pentru aranjarea lipirei autogen. Primește spre lipire orice obiecte de fier și metal, precum și cazane, apoi execută recititoare de apă, boilere și corpuri recititoare.

(Ko 199—126)

Bencsik Zsigmond in DEVA

Oferă: **Ghete americane și franceze** cusute cu mâna în atelierul propriu precum și **ghete gata**, format modern pentru bărbați femei și copii. **Galosi, ghete comode și pentru gimnastică.** Mare magazin de gume renumite de Sullivan pentru tocuri la ghete și creme excelente. Ghete pentru picioare neregulate și bolnave le pregătesc după măsură.

La comanda din provizorie este destul a se trimite o gheață folosită. — Serviciu pronat

Bo 818

Hainele nu se mai strică!

și nu mai trebuie curățite cu peria dacă le dai spre curățire la institutul **Văduva Engel Vilmos, în Făgăraș.**

Provăzută cu mașini moderne și aranjat pentru curățirea chimică a hainelor, văpsirea stofelor și curățirea penelor de perini. Pentru curățirea unei îmbrăcăminte de bărbați 3 cor. La comanda dela 10 cor. în sus expedarea se face franco.

Hainele de bărbați dame, și copii, perdelele, broderiile, stofele mobilelor sau penele de perini. Paltoane de piele se văpsesc în colorii întunecate, durabile și cu garanță. Văpsirea hainelor de doliu se execută grabnic. (E 504—)

PEPINIERELE VÁSÁRHELYI & Co.
BIHARDIÓSZEG.

Execută cele mai sănătoase și viguroase „vițe americane altoite și nealtoite”.

Calitate exclusiv superioară. Prețuri moderate. Atât calitatea cât și varietatea vițelor o garantează sub toate raporturile. Cataloge trimite gratis și franco. Lăferează cele mai excelente vinuri de masă și de dezert; rachiu excelent

stors din tiscovină, drojdii, prune, cireșe și persece pe lângă cele mai convenabile prețuri despre a căror autenticitate ia toată responsabilitatea. — Prețul vinului se stabilește după împrejurări.

La cerere, Vă rugăm a numi ziarul în care a-ți cetit anunțul nostru.

Mihályi Béla

pictor pentru biserici

UNGVÁR, Dombalja-utca 7 sz.

Ca autor expert al picturii bisericesti greco-orientale și gr. catolice îndrănesc a ruga sprijinul on. dni preoți gr. orientali și gr. catolici.

EXECUT:

pictarea modernă a internelor bisericilor, în stil simplu și decorat, tablouri pentru cerimi și pereți, executate excelent. — Totfelul de picturi bisericesti, și anume:

icoane pentru iconostase, altare, jertfelnice, cruci și pentru prapori, executate pe mătase și pânză, plascești și crucifixe pictate în mod artistic.

Anticipez de pe acum mulțumitele mele pentru binevoitorul sprijin al on. dni preoți.

Mi 1237

Crucifixe

pentru drumuri și câmpii, din material bun, tinichea zincuită, — pictate cu uleiuri durabile și cu inscripție și cuie —

Înălțimea	100 cm.	136 cm.	160 cm.	180 cm.
depărtarea între brațe	85 cm.	120 cm.	130 cm.	140 cm.

Prețul	30 cor.	40 cor.	60 cor.	70 cor.
--------	---------	---------	---------	---------

Am o mulțime de scrisori de recunoștință. — Planuri gratis. — Mergerea la fața locului o fac pe cheltulala proprie. —

Dacă comandați ceva

ori cereți prospecte dela cei ce inserează anunturi în ziarul nostru, vă rugăm

a vă referiți la ziarul nostru.

Făcând-o aceasta cererilor d-voastre li-se vor da deosebită atenție, veți fi bine serviți, firmele respective având nevoie de recomandația noastră. În caz, că am primit oarecari plângeri în contra vre-unei din aceste firme, am înceta imediat a mai recomanda firma respectivă.

Administrația ziarului
„ROMÂNUL”.

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post spancesca unq. 28,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în
Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbaiții de încredere ai societății. — Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca avizitori buni și mi legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECTIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA”),
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BÉ-
KES, CSANÁD, BIHOR, TIMIȘ, TORONTÁL, CARAS—EYERIN **Arad str. Jozsefföherceg nr. 1** (lângă Banca „Victoria”).
Ba 240—166) Telefon nr. 850

Agentură principală: IULIU ROȘESCU, Cluj (Kolozsvár), Kossuth L.-u. 26.

Agentura principală Lugos, la filiala „ALBINA”.

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

CONCORDIA

TELEFON
NR. 750.

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

ARAD

STRADA ZRINYI, NUMĂRUL 1|a.

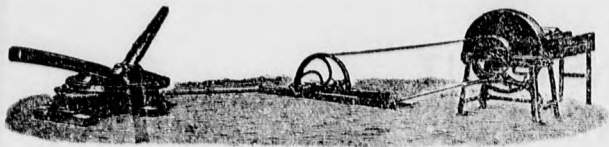
TELEFON
NR. 750.

Filnd aprovizlonat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișeie, precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre, tipăriți pentru bănci și societăți, precum și tipăriți advocațiale, învătări de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebrele se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșe dela cele mai simple până la cele mai fine.

Executare
promptă.

Prețuri
moderate.

MAȘINE PENTRU NUTREȚ

tocătoare de paie mânate cu mâna, manej și vapor, de tăiat sfeclă, mori de uruit în execuțiunea cea mai bună, mai practică și perfectă.

Umrath & Co.,
Budapest, V. Váci-körút 60.

Construim: locomobile, locomotive de treerat, presse pentru paie, elevatori pentru paie, manije (göpluri), mașine de treerat și curățit, mașine de tăiat nutreți, mașine de sămănat și secerat, presse de struguri, pompe.

Correspondență românească.

U 73.

La cerere trimitem gratuit catalog
:: ilustrat bogat și oferte. ::

NUMAI IN SALONUL DE MODE

GEORGE RUMMEL

SIBIU, Honterusgasse n. 5

se execută costumele cele mai bune și strict englezești, precum și alte haine. Pune la dispoziția stim. dame cele mai nouă și clasice jurnale. Ori-ce comandă se execută în 8-10 zile. — La damele din provincie iau probe în 6 oare de două ori. Haine de dolii le execută în 12 ore. (Ru 964)

Convingerea e siguranța cea mai bună. La comande mari mă prezint oriunde pe spese proprii.

Dufek Kálmán,

atelier de colorat și fabrică de cușure pe cale chimică

Cluj (Kolozsvár), str. Hegedüs Sándor nr. 5.

Recomandă colorarea și curățirea pe cale chimică a hainelor de dame și bărbați, pe dețelur, lucrurilor brodate și de mână etc în bucate gata sau desfăcute de oaltă, pe lângă o executare conștiințioasă și recunoscută de solidă. Am introdus: desinfecțarea și curățirea penelor, la caz de urgență în timp de 12 ore. — Comandele cu poșta conștiințios și punctual. — Hainele de dolii se execută cât se poate de repede.

Du 1345

IN ATENȚIUNEA DOAMNELOR!

Pielea frumoasă a feței e condiția principală a frumuseții. Fiecare damă nutrește această dorință ferbinte, dar, regret, luându-se ele după reclamele a'armante, rămâne numai cu dorința. — Cea mai bună dovadă despre bunătatea unui articol este faptul că este el de răspândit. — Bunătatea neîntrecută a preparatelor dr.-lui Sihulsky o dovedeste, afară de numeroasele scrisori de recunoștință, faptul că anual expediem în toate părțile țării și în Europa, dar și în Asia și America avem numeroși mușterii, cari comandă deodată sute de pachete, pentruca să facă economie cu cheltuielile de expodiare.

Preparatul renumitului dr. Sihulsky nu conține materii vătămătoare; întrebuințarea acestui aparat îndepărtează

pistruele, petele, sgrăbunțele, lucirea feței și roșăța feței.

Preparatele dr.-lui Sihulsky, și anume: *alifie pentru față, cremă de mătase, săpun, pudră de mătase, apă pentru față*, sunt pentru întrebuințarea de noapte și ziua.

!!! Feriți-vă de imitații. Preparatele adevărate sunt numai cele prevăzute, pe tegle și pe împachetarea externă, cu fotografia și iscălitura dr.-lui Sihulsky!!!

Allifie pentru față de dr. Sihulsky	... cor.	1.40 fl.
Săpun " " " "	... "	70 "
Apă " " " "	... "	1.40 "
Cremă de mătase " " "	... "	1.20 "
Pudră " " " "	(în orice culoare)	1.20 "

Cosmeticul lui Puky pentru mâni, deși e preparat nou, se bucură unelc preparat, care chiar și mânilor celor mai neglijate le dă culoare albă ca zapada și redă pielii o finețe ca de catifea. Modul de întrebuințare se dă la fiecare sticlă.

Prețul 70 fl.

Pentru îngrijirea *spiritul pentru păr „Capillor”*, care împledece căderea părului oferim, rea părului și ca un adevărat nutremânt al rădăcinii părului, împiedecă chella. — Modul de întrebuințare se dă la fiecare sticlă!

Prețul 1 cor. 20 fl.

„Regenerator pentru păr” redă părului cărunț culoarea originală

Prețului 2 cor.

Comenzile peste 10 cor. se expediază franco.

Preparatele mai sunt de vânzare la:

Farmacia MEZEI și ALEXANDER în Kassa.

Scrieți adresa corectă. — Comenzile se expediază imediat.
Me 1236 Discreția e asigurată.

INȘTIINȚARE!

Incunoștiințează on. public și on. noștri mușterii, agenturile principale ale societăților de asigurare

„Bécsi Élet és Járadék Biztosító-Intézet”

precum și

„Bécsi Biztosító-Társaság”

le-am încredințat frmei

Wallfisch Ármin

institut de credit și de schimb,

Arad, str. Atzél Péter 1. Telefon 129.

Agentura principală face asigurări pe viață și rentă, asigurări contra focului, contra spargerei și contra grindinei precum și alte soiuri de asigurări.

Bécsi Élet és Járadék Biztosító-Intézet,
Bécsi Biztosító-Társaság.

(Wa 1507)